

करुया मैत्री गणिताशी

कार्यपुस्तिका

इयत्ता : पाचवी

समग्र शिक्षा अंतर्गत

नाव : _____

शाळा : _____

इयत्ता : _____ तुकडी : _____

राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण परिषद, महाराष्ट्र, पुणे.

अनुक्रमणिका

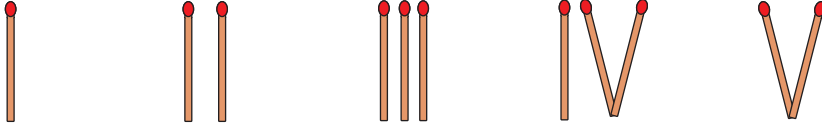
अ.क्र.	घटक	पृष्ठ क्र.
1.	रोमन संख्याचिन्हांची ओळख	1
2.	संख्यांशी मैत्री	2
3.	करूया बेरीज आणि वजाबाकी	8
4.	समजून घेऊया गुणाकार व भागाकार	17
5.	अपूर्णाकांशी गट्टी	29
6.	कोन काढूया	44
7.	वर्तुळ काढूया	49
8.	विभाज्य आणि विभाजक ओळखूया	53
9.	दशांश अपूर्णाक शिकूया	57
10.	जाणून घेऊया कालमापन	61
11.	मापनावरील उदाहरणे सोडवूया	68
12.	परिमिती मोजूया	76
13.	समजून घेऊया त्रिमितीय वस्तू व घडणी	81
14.	चित्रालेख काढूया	85
15.	आकृतिबंध ओळखूया	87
16.	करूया पूर्वतयारी बीजगणिताची	90

1. रोमन संख्याचिन्हांची ओळख

- खालील सारणी पूर्ण कर.

देवनागरी संख्याचिन्हे	आंतरराष्ट्रीय संख्याचिन्हे	रोमन संख्याचिन्हे	देवनागरी संख्याचिन्हे	आंतरराष्ट्रीय संख्याचिन्हे	रोमन संख्याचिन्हे
१			११		
	2				XII
३			13		
४	4	IV	१४		XV
	5		१६		
	7			17	
			१८		
९					XIX
			२०		

- 1 ते 5 रोमन संख्याचिन्हे काड्यांच्या साहाय्याने तयार केलेली आहेत. त्याप्रमाणे 6 ते 10 पर्यंतच्या रोमन संख्यांची चिन्हे तयार कर.

--	--	--	--	--

- सारणीमध्ये >, <, = यापैकी योग्य चिन्हांचा वापर कर.

I	<	III
IX		VI
XI		XI
C		L

III		V
VIII		II
XI		IX
L		L

2. संख्यांशी मैत्री

- मीनाचे कुटुंब खरेदीसाठी दुकानात जाणार आहे. त्यांना खालील वस्तू खरेदी करायच्या आहेत. त्यासाठी जवळच्या दुकानात चौकशी करून प्रत्येक वस्तूची अंदाजे किंमत लिही.

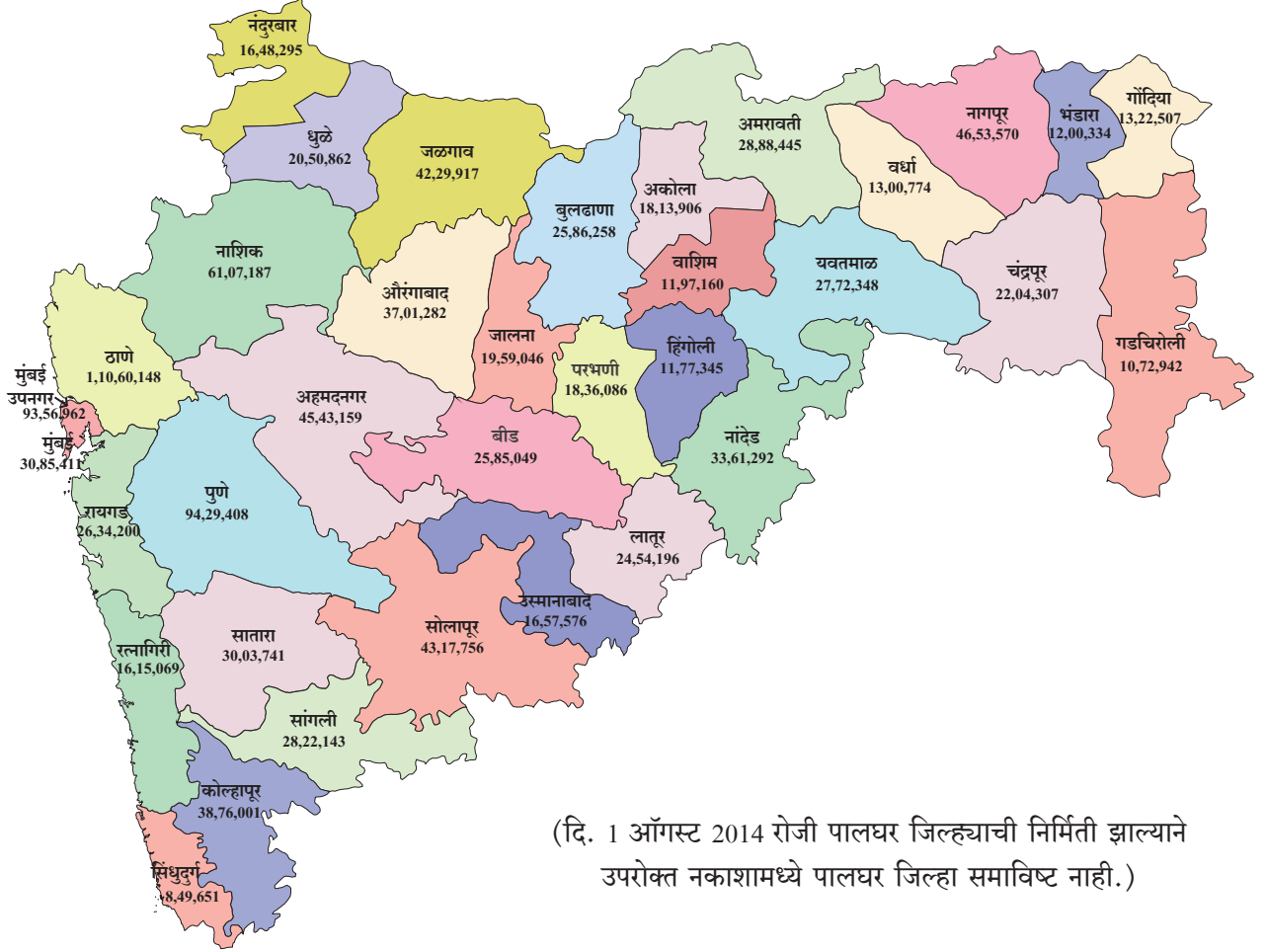

वस्तूचे नाव	वस्तूची अंदाजे किंमत रु.	किंमतीचे अक्षरांत लेखन
मोबाईल	12,000	बारा हजार
शीतकपाट (फ्रीज)		
दूरचित्रवाणी संच (टी.व्ही.)		
कपडे धुण्याचे मशीन		

- खालील संख्या वेगवेगळ्या रूपात लिही.

<p>526</p> <p>500 20 6</p>	<p>526</p> <p>400 120 6</p>	<p>526</p> <p></p>
<p>804</p> <p>700 100 4</p>	<p>804</p> <p></p>	<p>804</p> <p></p>
<p>1327</p> <p></p>	<p>1327</p> <p></p>	<p>1327</p> <p></p>

- नकाशामध्ये जनगणना 2011 नुसार महाराष्ट्रातील जिल्हानिहाय लोकसंख्या दिली आहे. त्यावरून चौकटीत कोणत्याही पाच जिल्ह्यांची लोकसंख्या लिही.

अ. क्र.	जिल्ह्याचे नाव	लोकसंख्या (अंकांमध्ये)	लोकसंख्या (अक्षरांमध्ये)
1			
2			
3			
4			
5			

करुया मैत्री गणिताशी : कार्यपुस्तिका - इयत्ता पाचवी : 3

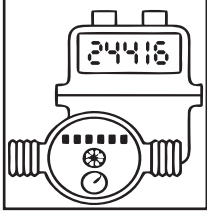
- चित्रांतील संख्यांचे दिलेल्या चौकटीत अक्षरांत लेखन कर.

.....

.....

.....

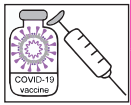

.....

.....

- कोविड-19 लसीकरण अंतर्गत एका जिल्ह्यातील विविध केंद्रांवर पहिल्या टप्प्यामध्ये झालेले लसीकरण दिले आहे. त्यावरून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिही.

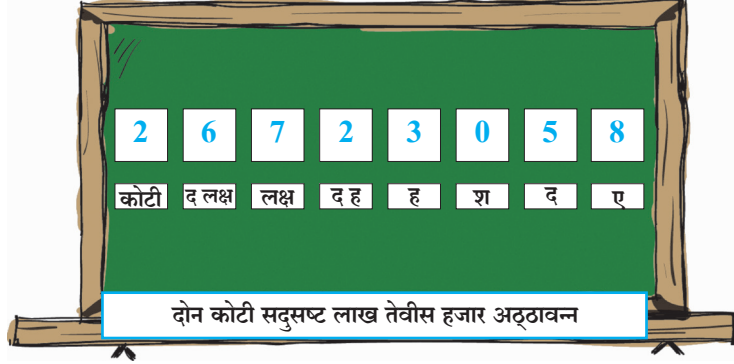
केंद्र क्रमांक	1	2	3	4	5	6
लसीकरण झालेल्या व्यक्तींची संख्या	74,369	97,372	65,707	82,918	73,314	53,423

1. सर्वात जास्त लसीकरण झालेल्या केंद्रातील व्यक्तींची संख्या अक्षरांत लिही.
.....

2. सर्वात कमी लसीकरण झालेल्या केंद्रातील व्यक्तींची संख्या अक्षरांत लिही.
.....

- खालील सारणी पूर्ण कर.

उदा.

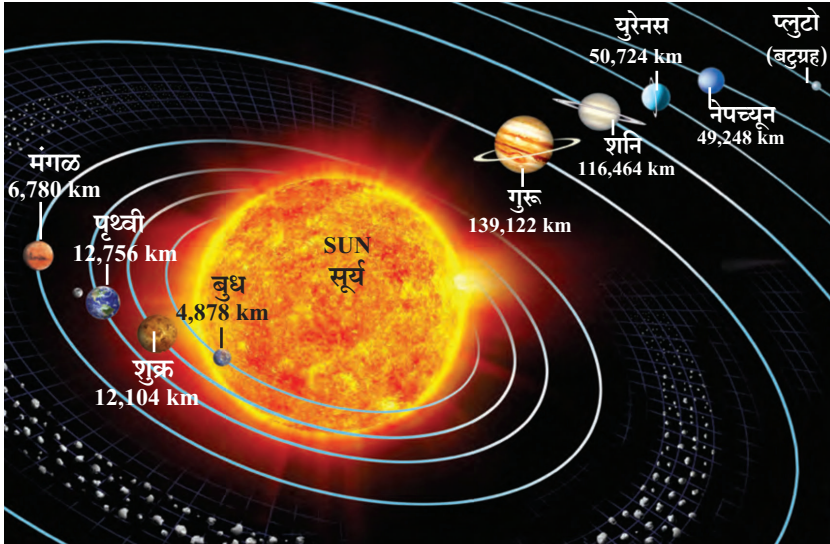

अंक								
अंकांचे स्थान								
अक्षरी लेखन								
अंक								
अंकांचे स्थान								
अक्षरी लेखन								

चढता-उतरता क्रम

- चौकटीत ग्रहांची नावे त्यांच्या व्यासाच्या चढत्या क्रमाने लिही.

ग्रहांचे व्यास (किलोमीटरमध्ये)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

संख्यांमधील लहान-मोठेपणा (क्रमसंबंध)

$7,67,916 > 3,62,412$

$3,24,314 < 7,70,325$

○ दिलेल्या चौकटीत $>$, $<$ यापैकी योग्य चिन्ह लिही.

1) 14,12,740 16,19,402 2) 71,04,405 26,58,166 3) 95,916 98,653

4) 45,20,176 45,89,402 5) 4,44,231 17,02,16 6) 7,88,354 7,89,354

○ खालील कृती पूर्ण कर.

1) मुंबईतील औषध निर्माण कंपनी महिन्याला एका लसीचे 6,45,395 डोस तयार करते आणि पुण्यातील कंपनी त्याच लसीचे एका महिन्यात 7,67,075 डोस तयार करते. तर कोणती कंपनी लसीचे जास्त डोस तयार करते?

.....

2) 'कृषिसाधना' महिला बचत गटाचे आजचे भागभांडवल ₹ 7,36,216 आहे. 'हिरकणी' महिला बचत गटाचे भागभांडवल ₹ 9,16,887 आहे. 'यशोदा' महिला बचत गटाचे भागभांडवल ₹ 14,96,063 आहे, तर बचत गटांचे भागभांडवल चढत्या क्रमाने लिही.

.....

3) एक ग्रामपंचायत पाणीपुरवठा करण्यासाठी ₹ 2,32,372, आरोग्य सेवेसाठी ₹ 3,16,917, रस्ते विकासासाठी ₹ 2,45,123 खर्च करते, तर ग्रामपंचायत सर्वांत कमी कोणत्या गोष्टीसाठी खर्च करते?

.....

.....

○ खालील सारणी पूर्ण कर.

2000 रु. च्या नोटा	100 रु. च्या नोटा	10 रु. च्या नोटा	जमा झालेली रक्कम रु.	एकूण रु. (अंकांत)	एकूण रुपये (अक्षरांत)
12	14	5	24000 + 1400 + 50	25,450	पंचवीस हजार चारशे पन्नास
24	23	0			
17	15	2			
28	2	6			

3. करूया बेरीज आणि वजाबाकी

बेरीज

○ सोडव.

	ह	श	द	ए
	5	7	2	4
+	2	1	8	5

	ल	दह	ह	श	द	ए
	1	4	2	9	5	0
+			0	9	9	0
+	7	9	0	9	0	7

	ल	दह	ह	श	द	ए
	6	7	4	1	5	0
+			4	5	7	4
+		4	3	7	0	7

	ल	दह	ह	श	द	ए
		9	3	7	5	1
+		6	4	3	5	2
+			1	9	9	7

○ उभी मांडणी करून बेरीज कर.

1) $1,40,124 + 258 + 4,589$

2) $17,405 + 2,478 + 48,045$

$3) 79 + 458 + 10,215$

$4) 47,789 + 1,020 + 356$

$5) 33,126 + 450 + 40,400$

$6) 9,999 + 9,090 + 90,009$

○ रिकाम्या जागा भर.

$1) 9,54,728 + 100 = \boxed{}$

$2) 1,51,515 + 0 = \boxed{}$

$3) 8,67,342 + 1,000 = \boxed{}$

$4) 4,65,000 + \boxed{} = 4,75,000$

$5) 300 + 800 = \boxed{}$

$6) 8,500 + 4,500 = \boxed{}$

$7) 2,070 + 1,030 = \boxed{}$

$8) 8,750 + 5,750 = \boxed{}$

$9) 54,321 + 12,345 = \boxed{}$

$10) 7,777 + \boxed{} = 8,888$

$11) 1,67,579 + 3,54,564 = 3,54,564 + \boxed{}$

बेरीज : शाब्दिक उदाहरणे

उदा. राजवीरच्या बँक खात्यात ₹ 3,48,980 होते. त्यात आणखी ₹ 1,48,967 जमा झाले तर त्याच्या बँक खात्यात एकूण किती रुपये जमा आहेत?

राजवीरच्या बँक खात्यातील रक्कम = 3,48,980

त्यात आणखी जमा केलेली रक्कम = 1,48,967 +

3	4	8	9	8	0
1	4	8	9	6	7

एकूण रक्कम = 3,48,980 + 1,48,967 =

रु. जमा आहेत.

○ सोडव.

1) सर्वात मोठी पाच अंकी संख्या व सर्वात लहान सहा अंकी संख्या यांची बेरीज किती?

2) लताबाईंनी विहीर खोदण्यासाठी ₹ 5,38,937 व ठिबक सिंचनावर ₹ 2,95,870 खर्च केले तर त्यांनी एकूण किती खर्च केला?

3) एका साखर कारखान्याने मागील वर्षात 8,24,750 पोती साखर निर्मिती केली. या वर्षात कारखान्याने 12,35,847 पोती साखर निर्मिती केली तर या दोन वर्षात कारखान्याने किती पोती साखर निर्मिती केली?

4) लातूरमधील शिक्षणप्रेमी नागरिकांनी शाळांना ई-लर्निंग सुविधेसाठी ₹ 5,24,860, शाळा सुशोभनासाठी ₹ 65,459 व वृक्षारोपणासाठी ₹ 38,740 मदत केली तर त्यांनी एकूण किती रुपये मदत केली?

वजाबाकी

उदा. $8,73,803 - 96,591 = ?$

उदा. $8,56,721 - 3,28,830 = ?$

ल	द ह	ह	श	द	ए
	16				
7	7	13	7	10	
8	7	3	8	0	3
-	9	6	5	9	1
7	7	7	2	1	2

ल	द ह	ह	श	द	ए
8	5	6	7	2	1
-	3	2	8	8	3

○ सोडव.

1) $91,47,508 - 58,65,917$

2) $8,56,760 - 5,23,843$

3) $47,91,508 - 8,88,988$

4) $31,82,912 - 2,28,038$

बहुपर्यायी प्रश्न

○ पुढील पर्यायांमधून अचूक पर्याय निवड व रंगव.

उदा. : $42,979 - 32,979 = ?$

A) 10,000 B) 1,000 C) 0 D) 100

A	B	C	D
---	---	---	---

1) $59,999 - 0 = ?$

A) 59,990 B) 59,000 C) 0 D) 59,999

A	B	C	D
---	---	---	---

2) पाच लाख हे चार लाख पन्नास हजार पेक्षा कितीने जास्त आहेत?

A) 1,00,000 B) 50,000 C) 0 D) 9,50,000

A	B	C	D
---	---	---	---

3) मोठ्यात मोठी 4 अंकी संख्या व लहानात लहान 4 अंकी यातील फरक किती?

A) 9,999 B) 1,000 C) 8,999 D) 0

A	B	C	D
---	---	---	---

4) एखाद्या संख्येतून तीच संख्या वजा केल्यास येणारे उत्तर किती?

A) तीच संख्या B) 1 C) 0 D) त्या संख्येपेक्षा मोठे असते.

A	B	C	D
---	---	---	---

5) वजाबाकी 4999 येण्यासाठी 10000 मधून किती वजा करावे लागतील?

A) 4,999 B) 5,110 C) 5,999 D) 5,001

A	B	C	D
---	---	---	---

वजाबाकी : शाब्दिक उदाहरणे

उदा. जोसेफने सहकारी बँकेत ₹ 29,830 आणि राष्ट्रीयकृत बँकेत ₹ 17,250 ठेव ठेवली, तर त्याने सहकारी बँकेत राष्ट्रीयकृत बँकेपेक्षा किती रुपये जास्त ठेव ठेवली?

द	ह	श	द	ए
		7	13	
2	9	8	3	0
1	7	2	5	0

जोसेफने सहकारी बँकेत ठेवलेली ठेव

जोसेफने राष्ट्रीयकृत बँकेत ठेवलेली ठेव -

जोसेफने सहकारी बँकेत राष्ट्रीयकृत बँकेपेक्षा जास्त ठेवलेली ठेव

म्हणजेच ₹ जास्त ठेवले आहेत.

○ सोडव.

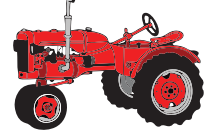
- 1) सात अंकी सर्वात मोठी संख्या व पाच अंकी सर्वात लहान संख्या यातील फरक किती?
- 2) एका गावाची लोकसंख्या 96,386 आहे त्यापैकी 30,237 पुरुष, 28,170 स्त्रिया व बाकी मुले असल्यास मुलांची एकूण संख्या किती?
- 3) एका सामाजिक संस्थेने जिल्हा कोविड निर्मूलना-साठी ₹ 20,00,000 मदत निधी जमा करण्याचे ठरविले होते. लोकवर्गणीतून ₹ 31,12,540 मदत निधी जमा झाला, तर संस्थेकडे ठरविल्यापेक्षा किती रक्कम जास्त जमा झाली?
- 4) एका शहरात 3,50,254 लोकांकडे मोबाईल फोन असून त्यातील 1,64,258 लोकांकडे स्मार्ट फोन आहेत व उर्वरित लोकांकडे साधे मोबाईल फोन आहेत. तर शहरात किती लोकांकडे साधे मोबाईल फोन आहेत?
- 5) एका कंपनीने पहिल्या वर्षी 56,850 सायकलींची निर्मिती केली. दुसऱ्या वर्षी 63,868 सायकलींची निर्मिती केली, तर दुसऱ्या वर्षी कंपनीने किती जास्त सायकलींची निर्मिती केली?
- 6) पेरणीच्या काळात मागील वर्षी तालुक्यात खताच्या 6,76,847 पोत्यांची विक्री झाली. या वर्षी खताच्या 4,98,592 पोत्यांची विक्री झाली, तर खताच्या पोत्यांची विक्री कितीने कमी झाली?

- 7) वृक्षसंवर्धन या उपक्रमांतर्गत जिल्ह्यात 8,56,000 वृक्ष लागवडीचे उद्दिष्ट देण्यात आले होते. प्रत्यक्षात 11,43,801 झाडांची लागवड झाली, तर किती वृक्ष जास्त लावण्यात आले?

- 8) आयुषला ₹ 7,28,405 किमतीचे ट्रॅक्टर विकत घ्यायचे आहेत. त्याच्याकडे ₹ 2,40,750 आहेत. उर्वरित रक्कम तो बँकेकडून कर्ज घेणार आहे, तर त्याला किती कर्ज घ्यावे लागेल?

गणितातील गंमत

- ❖ 1 ते 9 अंकांमधील कोणतेही 4 अंक घे. (एक अंक एकदाच घे.) उदा. 3, 7, 4, 1
- ❖ त्या अंकापासून मोठ्यात मोठी संख्या बनव. उदा. 7431
- ❖ त्या अंकापासून लहानात लहान संख्या बनव. उदा. 1347
- ❖ तयार झालेल्या मोठ्यात मोठ्या संख्येतून लहानात लहान संख्या वजा कर.
$$\begin{array}{r} 7431 \\ - 1347 \\ \hline 6084 \end{array}$$
- ❖ आलेल्या उत्तरातील अंकांची उलट मांडणी करून संख्या लिही. 4806
- ❖ वजाबाकी करून आलेल्या संख्येची व उलट मांडणी करून लिहिलेल्या संख्येची बेरीज कर.
$$\begin{array}{r} 6084 \\ + 4806 \\ \hline 10,890 \end{array}$$
- ❖ आता तू कोणतेही 4 अंक घेऊन हीच कृती कर. उत्तर तेच येईल! विश्वास नाही बसत? तर तू करून बघ.

○ खालील रिकाम्या चौकटीत योग्य अंक लिही.

1)

द	ल	द	ह	ह	श	द	ए
1		9	8	7	5		
+		5		9	4	8	
1	8		9		0	4	

2)

द	ल	द	ह	ह	श	द	ए
7	8	3		7	2	1	
+		3	5		8		
8	2		4	8	0	3	

3)

द	ल	द	ह	ह	श	द	ए
	8		6	7		5	
-	9	5	8	6	8		
3		3	8		5	2	

4)

द	ल	द	ह	ह	श	द	ए
6		3	8	4	5		
-	4	8	5	7		8	0
	4		1	0	7	8	

मिश्र उदाहरणे

○ खालील शाब्दिक उदाहरणे सोडव.

1) रवी, सलीम आणि जोसेफ यांनी एकत्रितपणे एक व्यवसाय सुरू केला. व्यवसायासाठी त्यांनी एकूण ₹ 35,98,205 भांडवल जमा केले. जर रवीने ₹ 9,40,835 व सलीमने ₹ 11,30,856 जमा केले, तर जोसेफने किती रुपये दिले ?

2) मास्क बनविण्याच्या कंपनीने सोमवारी 9,48,756 मास्क व मंगळवारी 7,63,552 मास्क तयार केले. त्यापैकी कंपनीने 8,18,193 मास्कची विक्री केली, तर कंपनीत किती मास्क शिल्लक राहतील ?

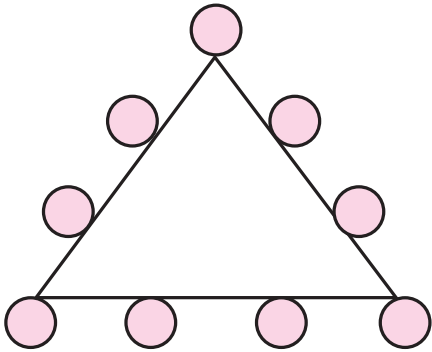
3) ग्रामपंचायतीला घरपट्टीतून ₹ 3,28,756 व पाणीपट्टीतून ₹ 33,654 महसूल प्राप्त झाला. त्या रकमेपैकी काही रक्कम शिक्षणासाठी खर्च केल्यानंतर ₹ 1,95,885 शिल्लक राहिले, तर त्यांनी शिक्षणासाठी किती रुपये खर्च केला?

4) राजेशने 78,85,318 रुपयांची सदनिका व 30,91,526 रुपयांचा दुकानासाठी गाळा खरेदी केला. त्याला 90,00,00 रुपये कर्ज मंजूर झाले, तर त्याला सदनिका व गाळा घेण्यासाठी आणखी किती रुपयांची आवश्यकता आहे?

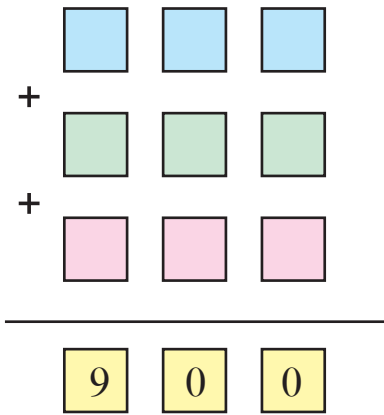
□□□

○ त्रिकोणावरील वर्तुळामध्ये 1 ते 9 अंक अशा पद्धतीने भरा की, त्रिकोणाच्या प्रत्येक बाजूवरील वर्तुळातील संख्यांची बेरीज 17 येईल. (एक अंक एकदाच वापरावा.)

○ खालील चौकोनांमध्ये 1 ते 9 अंक अशा पद्धतीने भरा की, त्यांची एकत्रित बेरीज 900 येईल. (एक अंक एकदाच वापरावा.)

4. समजून घेऊया गुणाकार व भागाकार

○ गुणाकार कर.

नमुना उदाहरण : 75×41

ताई तू हे
कसे
सोडवलेस?

$$\begin{array}{r} 75 \\ \times 41 \\ \hline 75 \quad (75 \times 1) \\ + 3000 \quad (75 \times 40) \\ \hline 3075 \end{array}$$

75 व 41 चा
गुणाकार आपण
2 पायऱ्यात
करू शकतो.

41 म्हणजे $40 + 1$
म्हणून पहिल्यांदा 75
ला 1 ने गुण व नंतर
75 ला 40 ने गुण.

1) 225×25

	दह	ह	श	द	ए
×					
+					

2) 793×42

	दह	ह	श	द	ए
×					
+					

3) 604×28

	दह	ह	श	द	ए
×					
+					

4) 609×214

	ल	दह	ह	श	द	ए
×						
+						

5) 445×891

	ल	दह	ह	श	द	ए
×						
+						

○ सोडव.

1) 654×21

2) 270×14

3) 109×279

○ दिलेल्या संख्यांचा गुणाकार कर व आलेले उत्तर लिहून पुढील कोडे सोडव.

A) 122×141

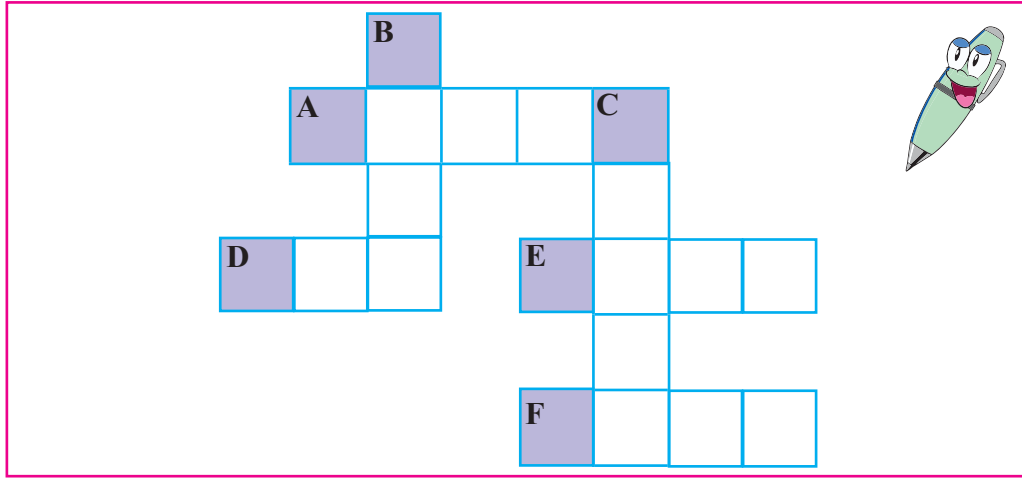
B) 270×14

C) 153×150

D) 225×2

E) 197×15

F) 56×36

शाब्दिक उदाहरणे

नमुना उदाहरण :

एका झेरॉक्स मशीनची किंमत 48,109 रुपये आहे; तर अशा 13 झेरॉक्स मशीनची किंमत किती?

स्पष्टीकरण :

एका मशीनची किंमत =

किती मशीनची किंमत काढायची आहे?

करावयाची क्रिया गुणाकार

13 मशीनची किंमत = $48,109 \times 13$

म्हणून, 13 झेरॉक्स मशीनची किंमत = रु. होईल.

○ सराव

- 1) एका विमानाचा ताशी वेग 950 किमी आहे; तर ते विमान 6 तासांत किती अंतर कापेल ?

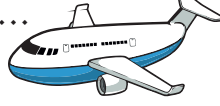
स्पष्टीकरण :

ताशी वेग म्हणजेच एका तासात कापलेले अंतर :

करावयाची क्रिया :

6 तासात कापलेले अंतर : ×

म्हणून, 6 तासात कापलेले अंतर : किमी

- 2) 5 तास म्हणजे किती मिनिटे ?

स्पष्टीकरण :

1 तास : मिनिटे

करावयाची क्रिया :

5 तास : ×

म्हणून, मिनिटे

- 3) पाच अंकी सर्वांत मोठ्या संख्येची 23 पट म्हणजे किती ?

स्पष्टीकरण :

पाच अंकी सर्वांत मोठी संख्या :

विचारलेली पट :

करावयाची क्रिया :

..... ची 23 पट =

म्हणून,

- 4) एक मीटर कापडाची किंमत 525 रुपये आहे, तर 250 मीटर कापडाची किंमत किती ?

स्पष्टीकरण :

एक मीटर कापडाची किंमत :

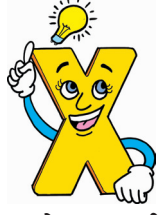
एकूण मीटर कापड :

करावयाची क्रिया :

250 मीटर कापडाची किंमत :

म्हणून,

○ सोडव.

- 1) वृक्षारोपण करताना एका रांगेत 275 झाडे याप्रमाणे एकूण 42 रांगा लावून झाल्या, तर एकूण किती झाडे लावून झाली?

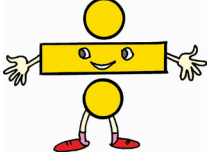
- 2) एका दिवसात मिनिट काटा चोवीस फेऱ्या पूर्ण करतो, तर एका वर्षात मिनिट काटा किती फेऱ्या पूर्ण करेल?

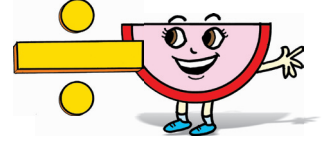
- 3) एका इमारतीच्या बांधकामासाठी 790 सिमेंट पिशव्या आवश्यक आहेत. जर एका सिमेंट पिशवीची किंमत रु. 395 असेल, तर त्या इमारतीच्या बांधकामात सिमेंट खरेदीकरिता एकूण किती रुपये खर्च करावे लागतील?

- 4) एका प्रवासी कंपनीने आयोजित केलेल्या राजस्थान सहलीसाठी एकूण 126 व्यक्तींनी प्रत्येकी 45,789 रुपये भरले, तर त्या कंपनीकडे एकूण किती रक्कम जमा झाली?

भागाकार

नमुना उदाहरण :

$$659 \div 3 = ?$$

659 मधील प्रत्येक स्थानातील
(अनुक्रमे शतक, दशक व एकक)
संख्येला भागायचे आहे.

$$\begin{array}{r} 219 \\ 3 \overline{) 659} \\ \underline{-6} \\ 05 \\ \underline{-3} \\ 29 \\ \underline{-27} \\ 02 \text{ बाकी} \end{array}$$

$$52,013 \div 13 = ?$$

$$\begin{array}{r} 0 \square 0 0 \square \\ 13 \overline{) 52013} \\ \underline{-0} \\ 52 \\ \underline{-52} \\ 000 \\ \underline{-\square} \\ 01 \\ \underline{-\square} \\ 13 \\ \underline{-13} \\ 00 \end{array}$$

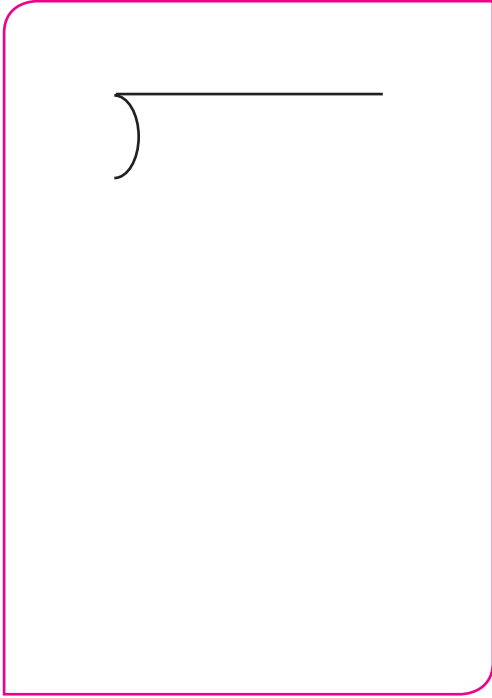
○ सोडव.

1) $6,795 \div 5$

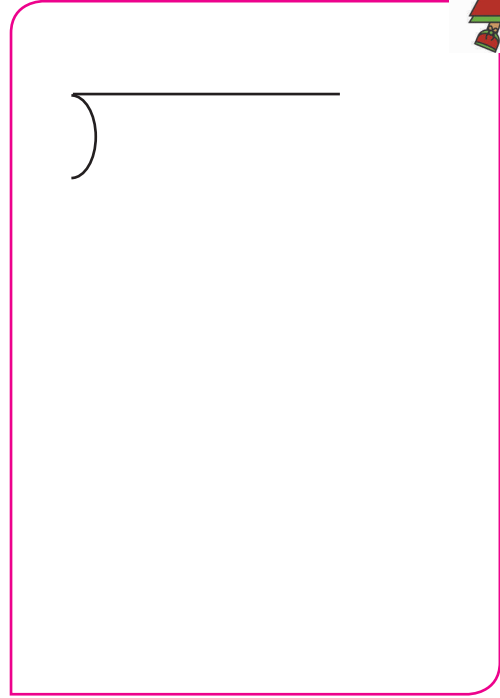
2) $4,205 \div 8$

3) $2,486 \div 12$

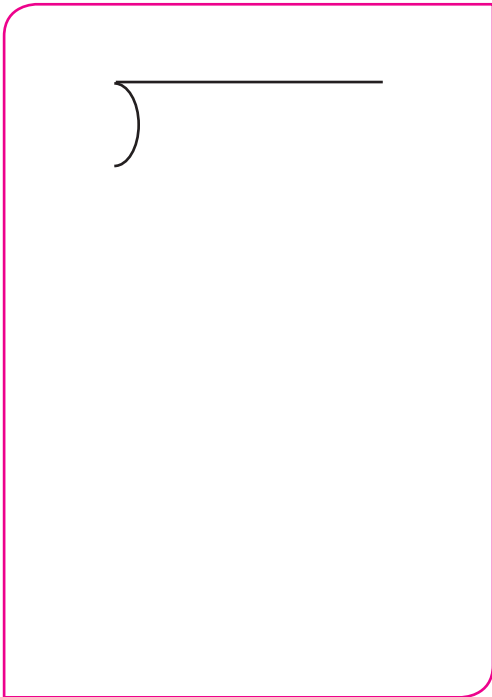
4) $78,925 \div 25$

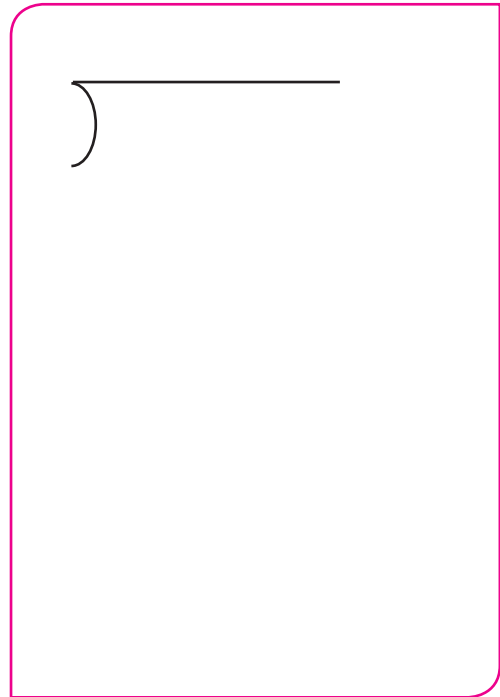
5) $4,586 \div 12$

6) $1,089 \div 17$

7) $1,24,578 \div 20$

भागाकार : शाब्दिक उदाहरणे

नमुना उदाहरण :

एका बसला 40 किमी अंतर पार करण्यासाठी एक तास लागतो, तर त्याच वेगाने 480 किमी अंतर पार करण्यासाठी किती वेळ लागेल ?

स्पष्टीकरण :

बसने एका तासात पार केलेले अंतर = 40 किमी

बसला पार करावयाचे अंतर = 480 किमी

क्रिया = भागाकार

∴ अंतर पार करण्यासाठी लागणारा वेळ = 12 तास

$$\begin{array}{r} 0 \quad 1 \quad 2 \\ 40 \overline{) 480} \\ \underline{- 0} \\ 4 \quad 8 \\ \underline{- 4} \quad 0 \\ 0 \quad 8 \quad 0 \\ \underline{- \quad 8 \quad 0} \\ 0 \quad 0 \quad 0 \end{array}$$

○ सोडव.

- 1) रमेशच्या वडिलांनी रमेशला वाढदिवसाच्या निमित्ताने 2260 रुपये भेट दिले. त्यात त्यांनी फक्त 20 रुपयांच्या नोटा दिल्या, तर त्यांनी रमेशला 20 रुपयांच्या किती नोटा दिल्या ?

स्पष्टीकरण :

.....

.....

.....

.....

- 2) दोन संख्यांचा गुणाकार 9130 असून एक संख्या 22 आहे तर, दुसरी संख्या कोणती ?

स्पष्टीकरण :

.....

.....

.....

.....

3) कोणत्या संख्येला 12 ने गुणल्यास गुणाकार 48600 येतो?

स्पष्टीकरण :

.....

.....

.....

.....

4) एका पाण्याच्या टाकीची क्षमता 2000 लीटर एवढी आहे. ती टाकी तिच्या क्षमतेएवढी पूर्ण भरायला 2 लीटरच्या मापाने किती वेळा पाणी भरावे लागेल?

स्पष्टीकरण :

.....

.....

.....

.....

5) अहमदकडे 7040 सफरचंद आहेत. त्याला लाकडी पेटीमध्ये सफरचंद ठेवायची आहेत. जर प्रत्येक पेटीत 20 सफरचंद ठेवली, तर त्याला किती पेट्यांची गरज पडेल?

स्पष्टीकरण :

.....

.....

.....

.....

○ रिकाम्या जागा भर.

1) $5,125 \div 1 = \dots\dots\dots$

2) $425 \div 425 = \dots\dots\dots$

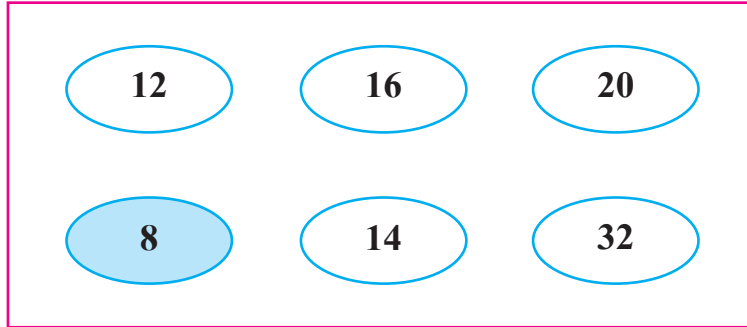
3) $980 \div 98 = \dots\dots\dots$

4) $1,248 \div 12 = \dots\dots\dots$

5) $767 \div 12$ केल्यानंतर भागाकार = $\dots\dots\dots$, बाकी = $\dots\dots\dots$

○ दिलेल्या चौकटीतील ज्या संख्यांनी 4,768 ला भागल्यानंतर बाकी 0 येते त्या संख्या रंगव.

○ सोडव.

1) $1,017 \times 14$

2) $4,08,060 \div 20$

3) $6,710 \times 57$

नमुना उदाहरण :

रु. 12,500 ला 25 खुर्च्या याप्रमाणे 86 खुर्च्याची किंमत किती?

25 खुर्च्या 12,500 रु. ला तर, एका खुर्चीची किंमत = $12,500 \div 25$

म्हणून एका खुर्चीची किंमत = रु.

आता 86 खुर्च्याची किंमत काढूया.

86 खुर्च्याची किंमत = 500×86

= रु.

म्हणून 86 खुर्च्याची किंमत रु. 43,000 होईल.

$\begin{array}{r} 25 \overline{) 12,500} \\ \underline{500} \\ 500 \\ \underline{500} \\ 0 \end{array}$	$\begin{array}{r} 500 \\ \times 86 \\ \hline \end{array}$
---	---

○ सोडव.

1) 7 झेरॉक्स मशीन एका मिनिटात 462 प्रिंट काढतात; तर एक मशीन एका तासात किती प्रिंट काढेल ?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

--

2) एक तास म्हणजेच 3,600 सेकंद तर 3 तास म्हणजे किती सेकंद ?

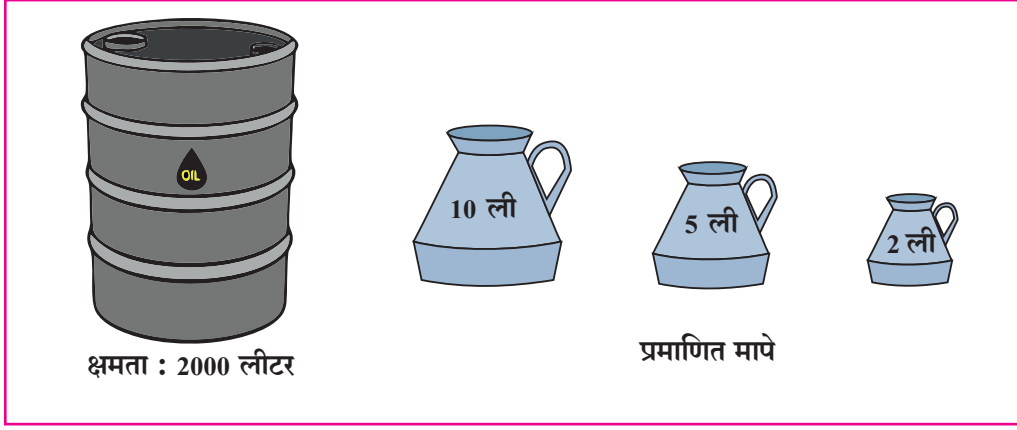
.....
.....
.....
.....
.....
.....

--

3) 2,500 ची 33 पट म्हणजे किती ?

.....
.....
.....
.....
.....
.....

○ चित्राचे निरीक्षण करून खालील प्रश्नांची उत्तरे लिही.

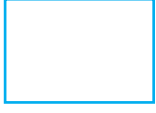
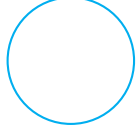

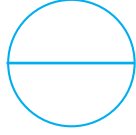
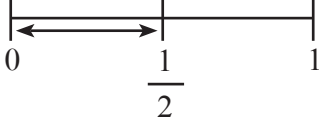

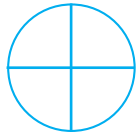
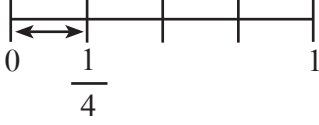
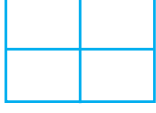

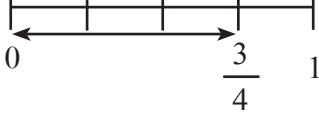
1) वरील तेलाच्या टाकीला पूर्ण भरण्यासाठी 5 लीटरचे माप किती वेळा टाकावे लागेल ?

2) 10 लीटरच्या मापाने 12 वेळा, 5 लीटरच्या मापाने 24 वेळा आणि 2 लीटरच्या मापाने 48 वेळा टाकीत तेल भरल्यास टाकीत किती लीटर तेल होईल ?

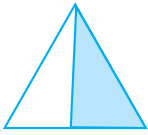

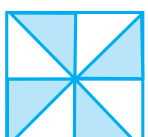

5. अपूर्णाकांशी गट्टी

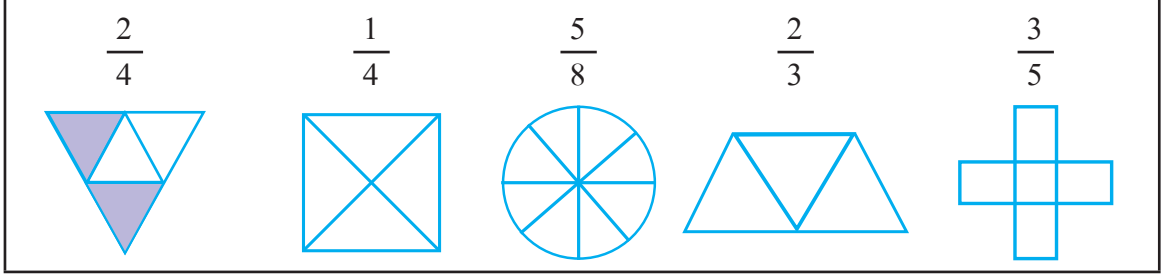
- अपूर्णाक वाच व तेवढा भाग रंगव.

वाच		रंगव		निरीक्षण कर
एक	1			
अर्धा	$\frac{1}{2}$			
पाव	$\frac{1}{4}$			
पाऊण	$\frac{3}{4}$			

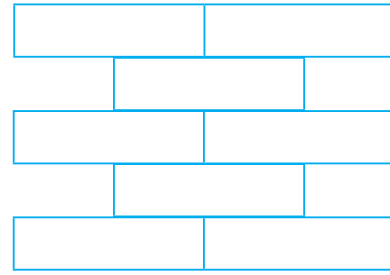
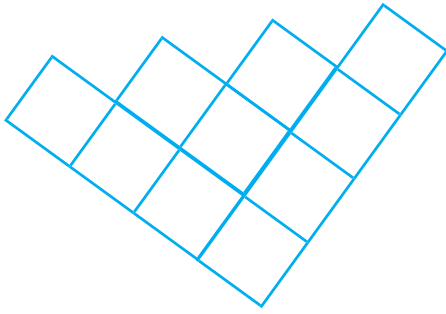
- सारणी पूर्ण कर.

चित्र	रंगवलेला भाग	न रंगवलेला भाग
	$\frac{1}{4}$	$\frac{3}{4}$
	$\frac{1}{2}$	
		$\frac{2}{6}$
		

- दिलेल्या अपूर्णाकाएवढा चित्राचा भाग रंगव.

- दिलेल्या आकृतीचा $\frac{1}{2}$ भाग रंगव.

- कृती पूर्ण कर.

1) एका बॉक्समध्ये 12 कप केक आहेत.

मुग्धा म्हणते तिने केकच्या एकूण संख्येच्या $\frac{1}{4}$ केक खाल्ले.

मुग्धाने खाल्लेल्या केकभोवती वर्तुळ कर.

अवनिश म्हणतो त्याने केकच्या एकूण संख्येच्या $\frac{3}{12}$ केक खाल्ले.

अवनिशने खाल्लेल्या केकभोवती वर्तुळ कर.

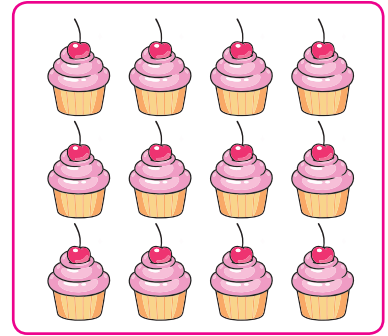
मुग्धा म्हणते अवनिशने माझ्यापेक्षा जास्त केक खाल्ले.

परंतु अवनिश म्हणतो दोघांनी सारखेच केक खाल्ले आहेत.

तू कोणाच्या बोलण्याशी सहमत आहेस? कारण लिही.

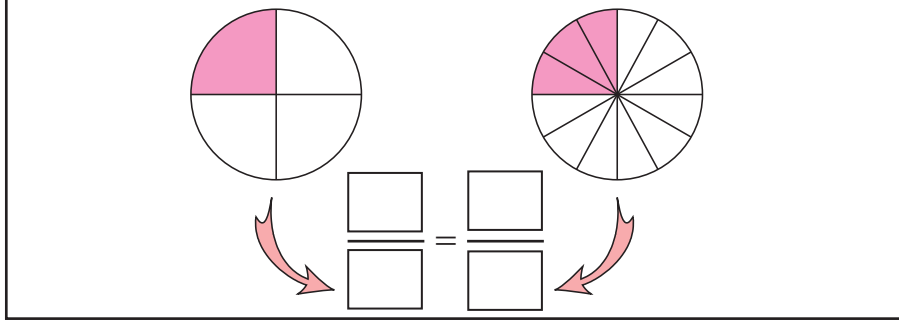
.....

.....

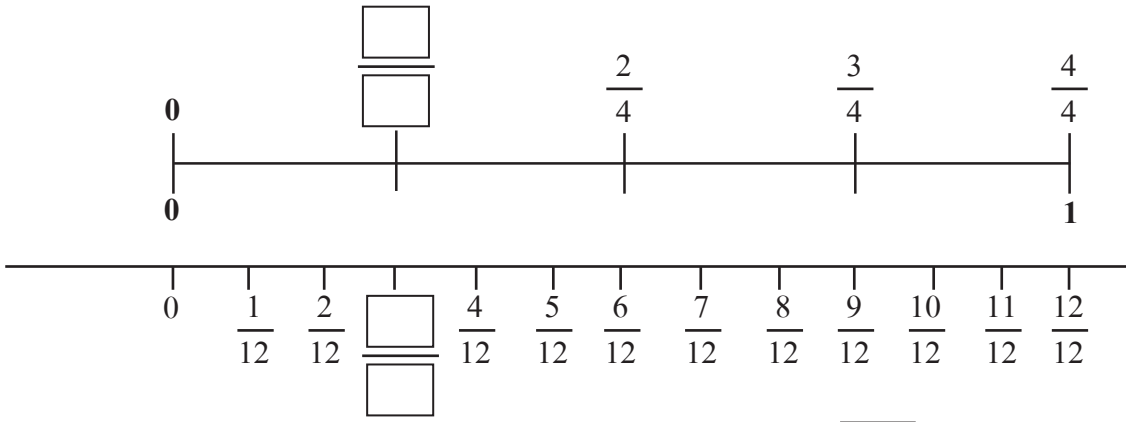

यावरून, $\frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$

- रंगविलेला भाग दर्शविणारा अपूर्णाक रिकाम्या चौकटीत लिही.

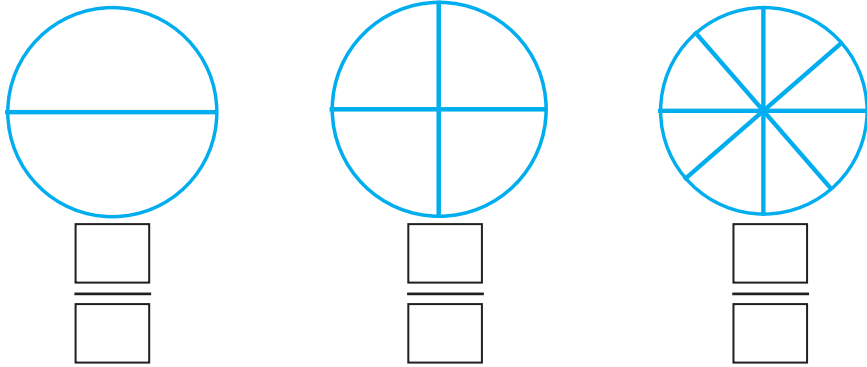

- रिकाम्या चौकटीत योग्य संख्या लिही.

यावरून, 1. $\frac{2}{4} = \frac{6}{12}$ 2. $\frac{3}{4} = \frac{9}{12}$ 3. $\frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$

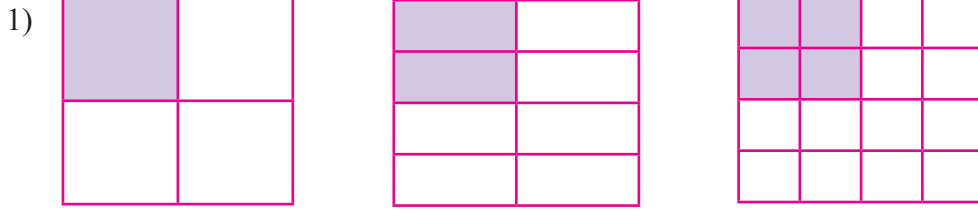
- आकृतीतील भाग अशा पद्धतीने रंगव की रंगविलेला भाग दर्शविणारे अपूर्णाक सममूल्य असतील.

तीनही वर्तुळांमध्ये रंगविलेल्या भागांची संख्या वेगवेगळी असली तरी त्या भागांचे क्षेत्र समान आहे.

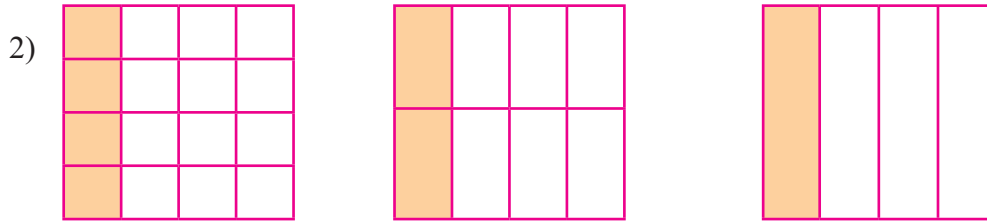
यावरून, $\frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$ अशा अपूर्णाकास अपूर्णाक असे म्हणतात.

○ आकृतीचे निरीक्षण करून सममूल्य अपूर्णांक लिही.

$$\frac{1}{4} = \frac{1 \times 2}{4 \times 2} = \frac{2}{8} = \frac{\boxed{} \times 2}{\boxed{} \times 2} = \frac{\boxed{}}{\boxed{}}$$

अपूर्णांकातील अंश आणि छेदाला समान संख्येने गुणले असता सममूल्य अपूर्णांक मिळतो.

$$\frac{4}{16} = \frac{4 \div 2}{16 \div 2} = \frac{\boxed{}}{8} = \frac{\boxed{} \div 2}{8 \div 2} = \frac{\boxed{}}{4}$$

अपूर्णांकातील अंश आणि छेदाला समान संख्येने भागले असता सममूल्य अपूर्णांक मिळतो.

3) चौकटीत योग्य संख्या लिही.

1) $\frac{5}{11} = \frac{5 \times 5}{\boxed{}} = \frac{25}{\boxed{}}$

2) $\frac{\boxed{}}{60} = \frac{\boxed{}}{60 \div 10} = \frac{3}{6}$

3) $\frac{\boxed{}}{\boxed{}} = \frac{\boxed{}}{\boxed{}} = \frac{1}{3}$

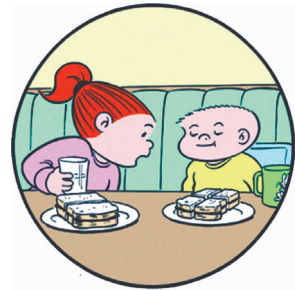
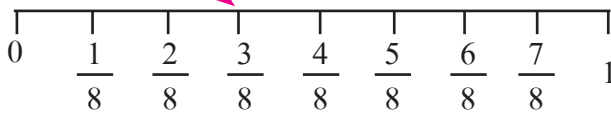
4) $\frac{7}{9} = \frac{\boxed{}}{9 \times 2} = \frac{\boxed{}}{18}$

5) $\frac{3}{8} = \frac{\boxed{}}{8 \times 4} = \frac{\boxed{}}{32}$

6) $\frac{2}{5} = \frac{2 \times 8}{\boxed{}} = \frac{16}{\boxed{}}$

4) सममूल्य अपूर्णांकांची योग्य जोडी लाव.

$\frac{9}{24}$ $\frac{36}{48}$ $\frac{12}{16}$ $\frac{10}{40}$ $\frac{9}{72}$

5) छेद 6 असणारा सममूल्य अपूर्णांक लिही.

$$1) \frac{15}{30} = \frac{15 \div 5}{30 \div 5} = \frac{3}{6}$$

$$2) \frac{14}{42} =$$

$$3) \frac{32}{48} =$$

$$4) \frac{33}{66} =$$

6) छेद 24 असणारा सममूल्य अपूर्णांक लिही.

$$1) \frac{1}{2} =$$

$$2) \frac{2}{3} =$$

$$3) \frac{4}{6} =$$

$$4) \frac{7}{8} =$$

7) सममूल्य अपूर्णांक लिही.

$$1) \frac{2}{5} = \frac{\quad}{\quad} = \frac{\quad}{\quad} = \frac{\quad}{\quad} = \frac{\quad}{\quad}$$

$$2) \frac{3}{4} = \frac{\quad}{\quad} = \frac{\quad}{\quad} = \frac{\quad}{\quad} = \frac{\quad}{\quad}$$

$$3) \frac{7}{9} = \frac{\quad}{\quad} = \frac{\quad}{\quad} = \frac{\quad}{\quad} = \frac{\quad}{\quad}$$

$$4) \frac{5}{8} = \frac{\quad}{\quad} = \frac{\quad}{\quad} = \frac{\quad}{\quad} = \frac{\quad}{\quad}$$

8) वर्गीकरण कर.

$$\frac{1}{3}, \frac{1}{6}, \frac{8}{10}, \frac{18}{29}, \frac{5}{4}, \frac{3}{10}, \frac{9}{7}, \frac{11}{9}, \frac{3}{4}, \frac{1}{2}, \frac{7}{4}, \frac{13}{29}$$

समच्छेद अपूर्णांक	
भिन्नछेद अपूर्णांक	

○ पुढील अपूर्णाकांच्या जोड्यांमधील चौकटीत $<$, $>$ किंवा $=$ यांपैकी योग्य चिन्ह लिही.

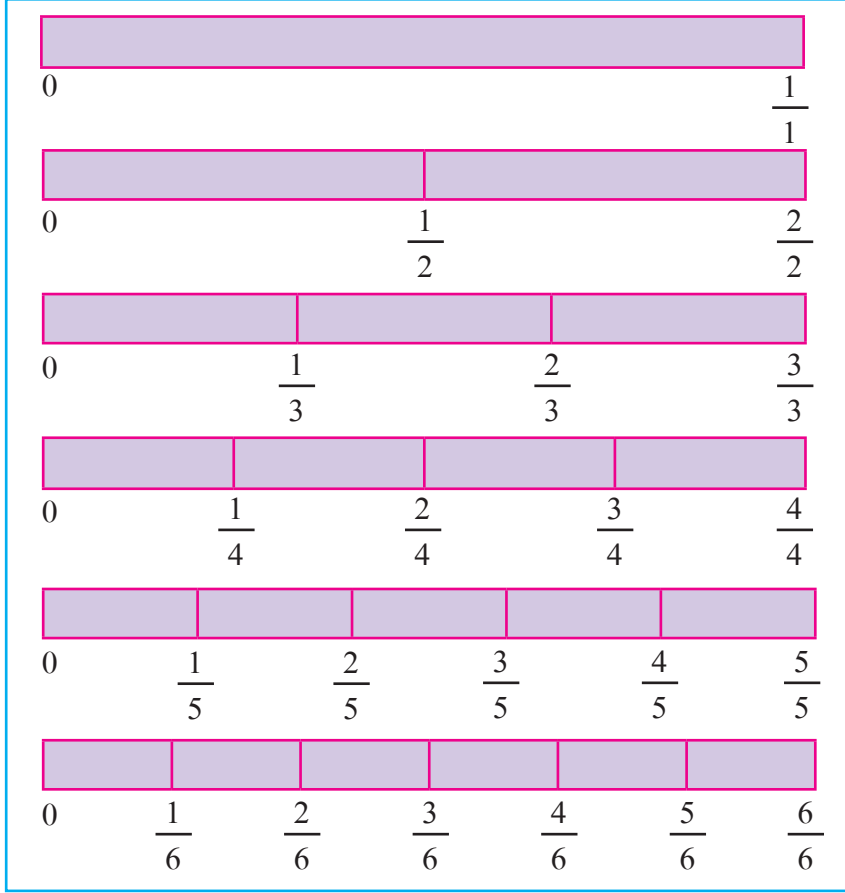
$$1) \frac{7}{9} \square \frac{5}{9}$$

$$2) \frac{4}{11} \square \frac{6}{11}$$

$$3) \frac{3}{8} \square \frac{3}{13}$$

$$4) \frac{5}{12} \square \frac{5}{7}$$

- पुढील आकृतीचे निरीक्षण कर. त्या शेजारी दिलेल्या अपूर्णाकांच्या जोड्यांमधील चौकटीत $<$, $>$ किंवा $=$ यांपैकी योग्य चिन्ह लिही.

1) $\frac{1}{5}$ $\frac{2}{3}$

2) $\frac{3}{4}$ $\frac{4}{6}$

3) $\frac{2}{4}$ $\frac{5}{6}$

4) $\frac{5}{5}$ $\frac{2}{2}$

5) $\frac{4}{5}$ $\frac{5}{5}$

6) $\frac{1}{2}$ $\frac{2}{3}$

- गौरवी म्हणते $\frac{3}{8}$ हा अपूर्णाक $\frac{3}{4}$ पेक्षा मोठा आहे. कारण $8 > 4$ आहेत. तू गौरवीशी सहमत आहेस का? कारण लिही.

.....

.....

- तुलना कर.

1) $\frac{2}{3}$ व $\frac{3}{7}$

2) $\frac{2}{3}$ व $\frac{3}{5}$

3) $\frac{5}{6}$ व $\frac{3}{4}$

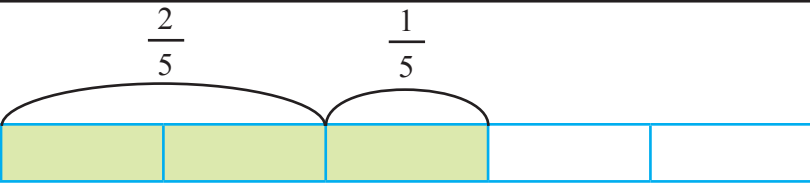
○ खालील अपूर्णाकांच्या अंशस्थानी योग्य संख्या लिही.

1) $\frac{\square}{15} > \frac{\square}{10}$

2) $\frac{\square}{7} < \frac{\square}{8}$

○ सोडव.

1) $\frac{2}{5} + \frac{1}{5} = ?$

	1 पूर्ण
	
	
	

2) $\frac{2}{7} + \frac{3}{7} = ?$

	1 पूर्ण
	
	
	

3) सोडव.

i) $\frac{2}{9} + \frac{1}{9} = \dots\dots\dots$

ii) $\frac{4}{13} + \frac{8}{13} = \dots\dots\dots$

iii) $\frac{7}{6} + \frac{5}{6} = \dots\dots\dots$

iv) $\frac{3}{8} + \frac{4}{8} = \dots\dots\dots$

v) $\frac{9}{17} + \frac{7}{17} = \dots\dots\dots$

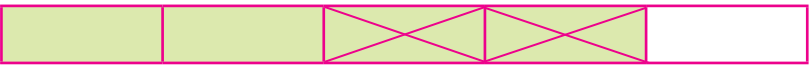

vi) $\frac{6}{21} + \frac{5}{21} = \dots\dots\dots$

○ अपूर्णाक शाब्दिक उदाहरणे.

1) बाबांनी आणलेली चिक्की सोनीला $\frac{2}{8}$ भाग आणि राहुलला $\frac{3}{8}$ भाग दिली, तर बाबांनी दोघांना मिळून किती भाग चिक्की दिली?

2) शामूने आपल्या शेताच्या $\frac{1}{5}$ भागात वांग्याची आणि $\frac{2}{5}$ भागात मेथीची लागवड केली, तर त्याने एकूण किती भागात लागवड केली?

○ सोडव.

1)	$\frac{4}{5} - \frac{2}{5} = ?$	
		1 पूर्ण
		
		
		

2)	$\frac{6}{7} - \frac{3}{7} = ?$	
		1 पूर्ण
		
		
		

3) सोनूकडे $\frac{5}{6}$ भाग एवढा केक होता, तिने त्यातील $\frac{3}{6}$ भाग केक अनुला दिला, तर तिच्याकडे आता किती भाग केक शिल्लक राहिला?

4) सुमनने आपल्या बागेच्या $\frac{3}{5}$ भागात झेंडूच्या फुलांची रोपे लावली आणि $\frac{1}{5}$ भागात जाईच्या फुलांची रोपे लावली, तर जाईच्या फुलांच्या रोपांपेक्षा किती जास्त भागात झेंडूच्या फुलांची रोपे लावली?

5) 1 पेक्षा कमी उत्तर येण्यासाठी चौकटीत योग्य संख्या लिही.

$$\frac{\boxed{}}{8} + \frac{\boxed{}}{8} = \frac{\boxed{}}{\boxed{}}$$

6) चूक की बरोबर ते सकारण लिही.

i) $\frac{1}{5} + \frac{2}{5} = \frac{3}{10}$

ii) $\frac{1}{5} + \frac{2}{5} = \frac{3}{5}$

iii) $\frac{3}{5} - \frac{2}{5} = \frac{1}{5}$

○ सोडव.

1) $\frac{1}{8} + \frac{1}{4} = ?$

$$\frac{1}{8} + \frac{1}{4} = \frac{1}{8} + \frac{2}{8} = \frac{1+2}{8} = \frac{3}{8}$$

2) $\frac{1}{3} + \frac{1}{12} = \frac{\square}{\square} + \frac{1}{12} = \frac{\square + \square}{\square} = \frac{\square}{\square}$

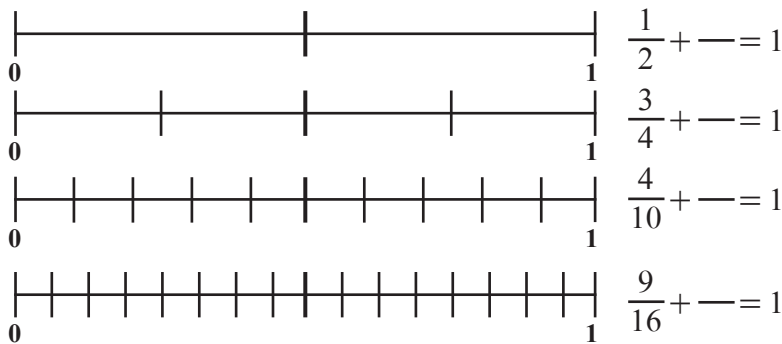
3) $\frac{1}{4} + \frac{1}{3} = ?$

$$\frac{1}{4} + \frac{1}{3} = \frac{\square}{\square} + \frac{\square}{\square} = \frac{\square + \square}{\square} = \frac{\square}{\square}$$

4) 3, 4, 5, 6 या संख्या एकदाच वापरून रिकाम्या चौकटी भर. मात्र ही बेरीज कमीत कमी यायला हवी.

$$\frac{\square}{\square} + \frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$$

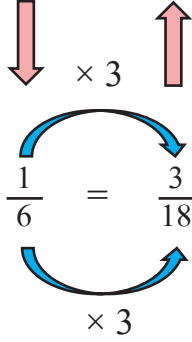
5) खालील संख्यापट्टीवरून रिकाम्या जागी योग्य अपूर्णांक लिही.

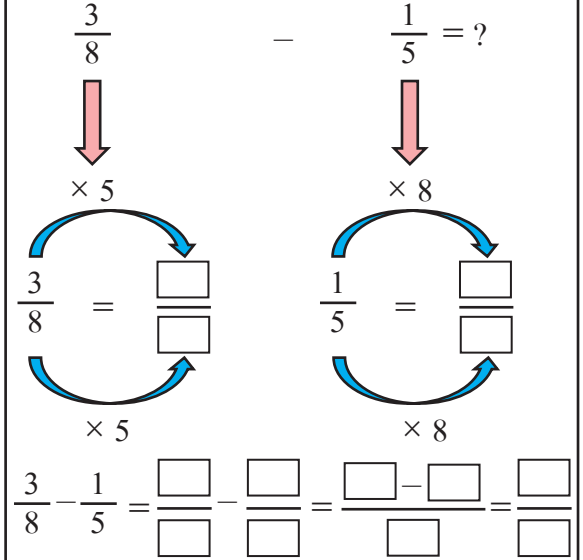
○ अपूर्णाकांची वजाबाकी

1) $\frac{1}{6} - \frac{1}{18} = ?$

$$\frac{1}{6} - \frac{1}{18} = \frac{3}{18} - \frac{1}{18} = \frac{3-1}{18} = \frac{2}{18} = \frac{1}{9}$$

2) $\frac{3}{8} - \frac{1}{5} = ?$

3) $\frac{1}{7} - \frac{1}{21} = ?$

4) $\frac{4}{5} - \frac{2}{3} = ?$

○ अपूर्णांक : शाब्दिक उदाहरणे

- 1) अरायनाने दोन अपूर्णांक घेतले. तिने लहान अपूर्णांक मोठ्या अपूर्णांकातून वजा केल्यावर $\frac{1}{8}$ हे उत्तर मिळाले तर अरायनाने कोणते दोन अपूर्णांक घेतले असतील ?

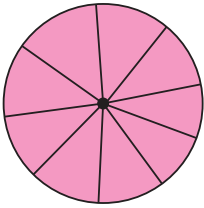
$$\frac{\square}{\square} - \frac{\square}{\square} = \frac{1}{8}$$

- 2) अधिश्चीने $\frac{3}{4}$ लीटर दूध आणले. त्यातले काही दूध चहासाठी वापरले. आता तिच्याकडे $\frac{1}{2}$ लीटर दूध शिल्लक राहिले तर तिने किती लीटर दूध चहासाठी वापरले ?

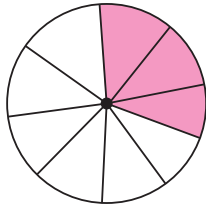
- 3) अंजू आणि अजितने पिइझा आणला. अजितने $\frac{5}{12}$ भाग पिइझा खाल्ला. अंजूने $\frac{1}{4}$ भाग पिइझा खाल्ला. उरलेला पिइझा त्यांनी रियाला दिला. तर रियाला किती भाग पिइझा मिळाला ?

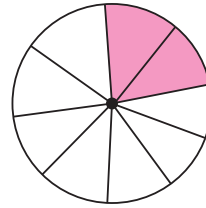
- 4) मेरीच्या वडिलांनी केक बनविला. मेरी शाळेतून घरी आली तेव्हा पूर्ण केकचा $\frac{1}{3}$ भाग शिल्लक होता. मेरीने त्यातील काही भाग खाल्यावर पूर्ण केकचा $\frac{2}{9}$ भाग शिल्लक राहिला. तर मेरीने पूर्ण केकचा किती भाग खाल्ला ? आकृतीच्या मदतीने उत्तर शोधण्याचा प्रयत्न कर.

पूर्ण केक

$\frac{1}{3}$

$\frac{2}{9}$

$$\frac{\square}{\square} - \frac{\square}{\square} = \frac{\square}{\square}$$

मेरीने केकचा $\frac{\square}{\square}$ भाग खाल्ला.

○ खालील उदाहरणे तोंडी सोडव व चौकटीत उत्तर लिही.

- 1) आईने 16 लाडू केले. त्यातील निम्मे लाडू आजीला दिले, तर किती लाडू आजीला दिले?
- 2) सीमाने जून महिन्यात निम्मे दिवस दूध विकत घेतले तर जून महिन्यात तिने किती दिवस दूध विकत घेतले?
- 3) अनिता दरमहा 2000 रुपये बचत करते. ती रक्कम तिच्या पगाराच्या पाव पट आहे, तर तिचा पगार किती?
- 4) ईश्वरीने तिच्या वाढदिवसानिमित्त शाळेला 20 पुस्तके भेट दिली. त्यातील 15 पुस्तके गोष्टींची होती, तर एकूण पुस्तकांपैकी किती भाग गोष्टींची पुस्तके होती?
- 5) राघवच्या घरी एका वर्षासाठी 60 किलो ज्वारी लागते आणि सोनियाच्या घरी 120 किलो ज्वारी लागते, तर सोनियाच्या घरी राघवच्या घरापेक्षा किती पट ज्वारी लागते?
- 6) राजनने 1 मीटर 500 सेमी कापड आणले. कापडाचा दर 80 रुपये एका मीटरसाठी असा होता, तर त्या कापडाची किंमत किती?
- 7) भारतीकडे 3 एकर शेती आहे. तिच्यापेक्षा निम्मी शेती सुजितकडे आहे, तर सुजितकडे किती शेती आहे?

○ आईला 4 पोळ्या 3 भावंडांमध्ये सारख्या वाटायच्या आहेत. चला आपण आईला मदत करू या.
पद्धत क्र. 1

आपण, प्रत्येक पोळीचे 3 समान भाग केले. प्रत्येकाला $\frac{1}{3}$ भाग चार वेळा $\left(\frac{1}{3} + \frac{1}{3} + \frac{1}{3} + \frac{1}{3}\right)$ मिळाला. म्हणजेच 1 पूर्ण व एक तृतीयांश $\left(1 + \frac{1}{3}\right)$ किंवा $\frac{4}{3}$ भाग पोळी मिळाली.
यापेक्षा वेगळ्या प्रकारे तुम्ही पोळ्यांची वाटणी करू शकता का? आकृतीच्या मदतीने दाखव.

पद्धत क्र. 2

○ चूक की बरोबर ते लिही.

1) सर्व पूर्णांकयुक्त अपूर्णांक हे अंशाधिक अपूर्णांक असतात.

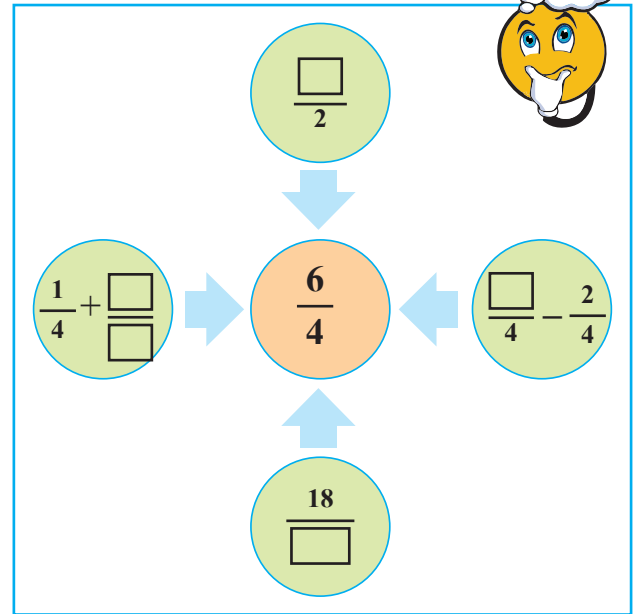
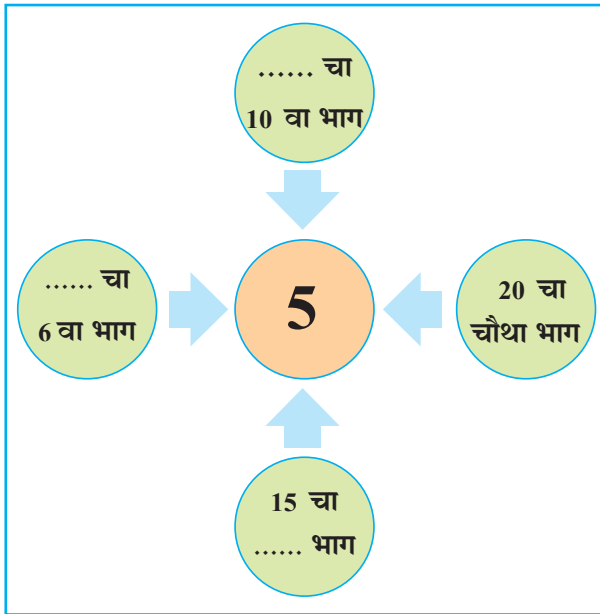
2) अंशाधिक अपूर्णांकात अंशापेक्षा छेद मोठा असतो.

3) छेदाधिक अपूर्णांकात अंशापेक्षा छेद लहान असतो.

○ सुलेखा आणि रुबी दोघांकडे सारख्या आकाराच्या प्रत्येकी दोन पोळ्या आहेत.

सुलेखाने दीड पोळी खाल्ली, रुबीने पावणे दोन पोळ्या खाल्ल्या, तर सुलेखा आणि रुबीने एकूण किती पोळ्या खाल्ल्या हे आकृतीद्वारे दाखव.

○ रिकाम्या जागी योग्य संख्या लिही.

○ खालील सारणी पूर्ण कर.

अ. क्र.	तपशील	अर्धा किंवा $\frac{1}{2}$ पट	पाऊण किंवा $\frac{3}{4}$ पट	दोन तृतीयांश किंवा $\frac{2}{3}$ पट
1	1 डझन केळी		$12 \times \frac{3}{4} = 9$ केळी	
2	96 रुपये	$96 \times \frac{1}{2} = 48$ रु.		
3	60 पेन्सिली			40 पेन्सिली
4	60 मिनिटे			
5	72 लीटर पाणी	36 लीटर		

○ अचूक पर्यायाचा क्रमांक चौकटीत लिही.

1) शुभांगीकडे 48 पुस्तके होती. त्यातील निम्मी पुस्तके तिने आदित्यला दिली. आदित्यने त्याला मिळालेल्या पुस्तकांपैकी निम्मी पुस्तके सेजलला दिली तर सेजलला किती पुस्तके मिळाली?

1) 24

2) 12

3) 6

4) 8

2) अभिनव आपल्या पगाराच्या $\frac{2}{7}$ रक्कम घरभाड्यासाठी व $\frac{3}{7}$ रक्कम घरखर्चासाठी वापरतो व उरलेली रक्कम म्युच्युअल फंडात गुंतवतो जर त्याचा पगार ₹ 49,000 असेल, तर तो किती पैसे म्युच्युअल फंडात गुंतवतो?

1) ₹ 35,000

2) ₹ 14,000

3) ₹ 21,000

4) ₹ 24,500

3) अनिताने पुस्तकाचा $\frac{3}{5}$ भाग वाचल्यानंतर तिची 24 पाने वाचावयाची राहिली तर त्या पुस्तकात एकूण पाने किती?

1) 120

2) 72

3) 192

4) 60

4) दीड डझन आंब्यांच्या पेटीतील $\frac{1}{6}$ भाग आंबे खराब निघाले, तर पेटीतील किती आंबे चांगले असतील?

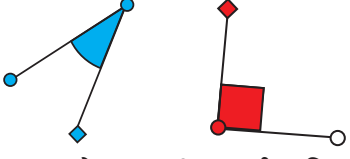
1) 18

2) 3

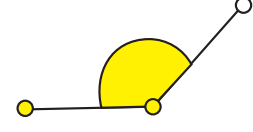
3) 15

4) 12

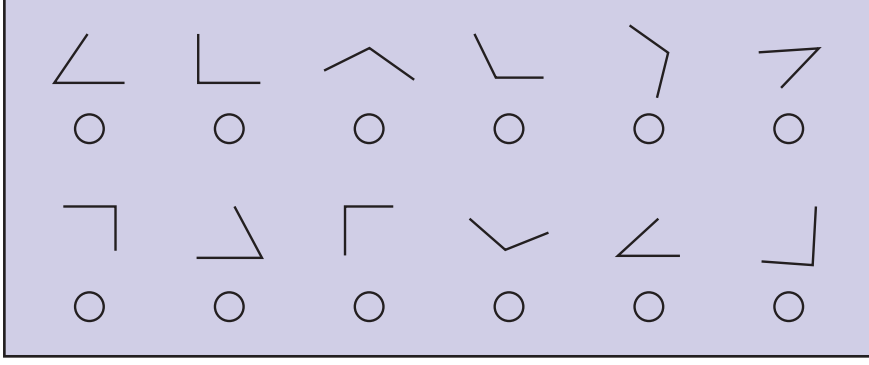
□□□

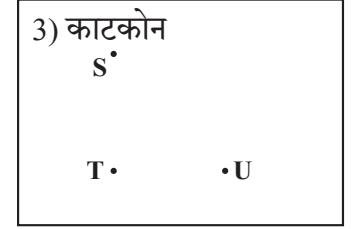
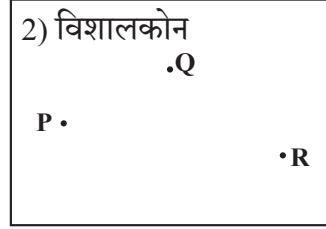
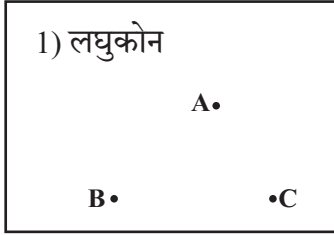
6. कोन काढूया

- विशालकोनाखालील वर्तुळ पिवळ्या रंगाने, काटकोनाखालील वर्तुळ लाल व लघुकोनाखालील वर्तुळ निळ्या रंगाने रंगव.

- ठिपक्यांना जोडून सांगितलेल्या प्रकारचा कोन काढ.

- स्वतःचे नाव इंग्रजीतील मोठ्या लिपीत लिही. त्यातील लघुकोन, काटकोन व विशालकोन यांची संख्या मोज.

हा अमन आहे.

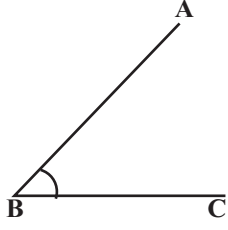
AMAN

1	लघुकोन	
2	काटकोन	
3	विशालकोन	

माझे नाव आहे.

1	लघुकोन	
2	काटकोन	
3	विशालकोन	

○ दिलेल्या आकृतीचे निरीक्षण कर व रिकाम्या जागा भर.

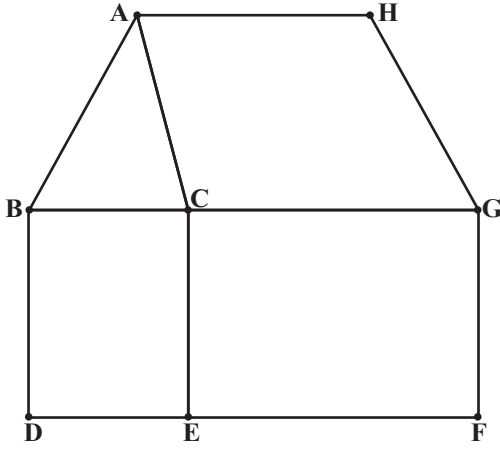
1) आकृतीत व या कोनाच्या बाजू/भुजा आहेत.

2) बिंदू B हा बाजूचा सामाईक बिंदू असून त्याला कोनाचा असे म्हणतात.

3) कोनाचे नाव तीन अक्षरांनी दर्शविले जाते व त्यातील मधले अक्षर दर्शवितो.

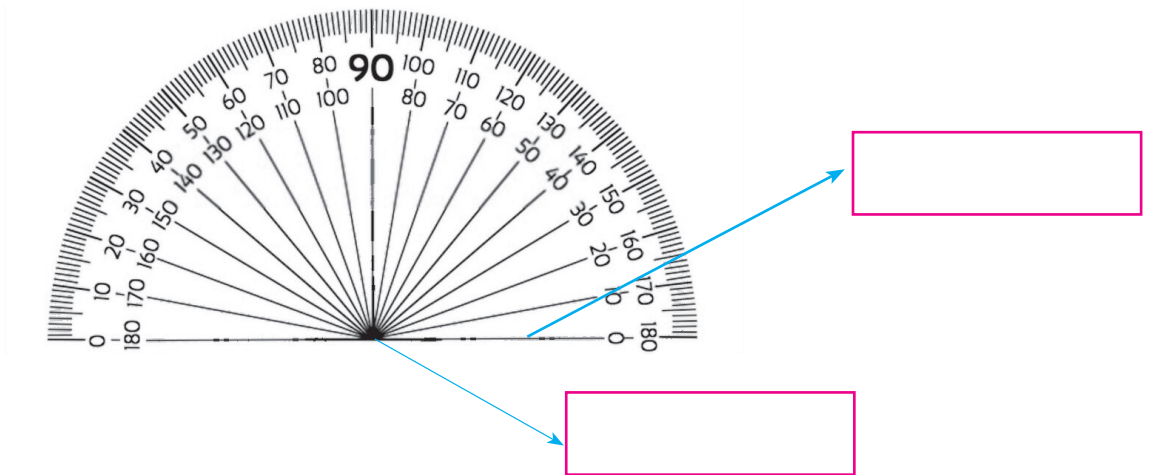
4) वरील कोनाचे नाव व अशा दोन पद्धतीने लिहितात.

○ सारणी पूर्ण कर.

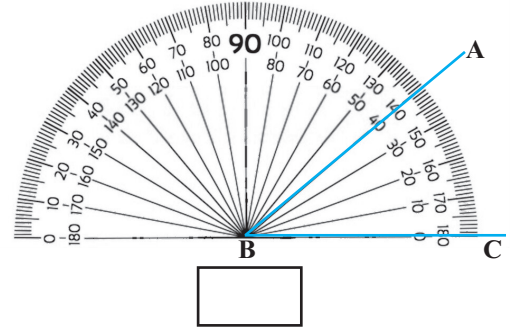
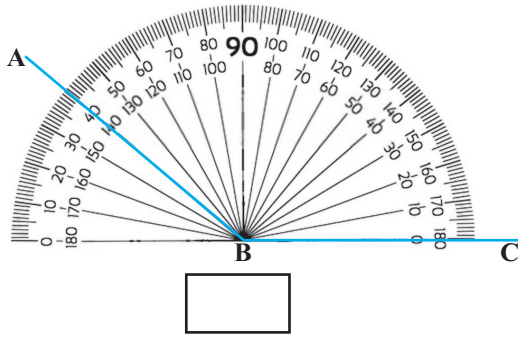

कोनाचे नाव	कोनाचा शिरोबिंदू	कोनाच्या बाजू
$\angle ACB$ किंवा $\angle BCA$	C	बाजू CA व बाजू CB
.....
.....
.....

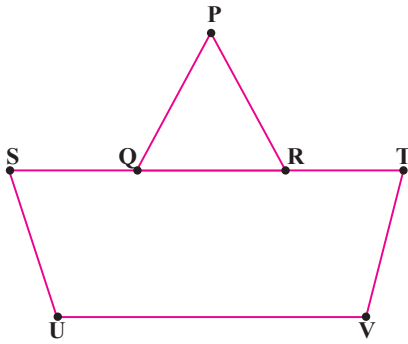
○ चौकटीत योग्य नावे लिही.

- दिलेल्या कोनांपैकी 40° मापाच्या कोनाखालील चौकटीत ✓ अशी खूण कर.

- आकृतीतील कोनांची मापे मोजून लिही.

$\angle PRT$ चे माप =

$\angle SUV$ चे माप =

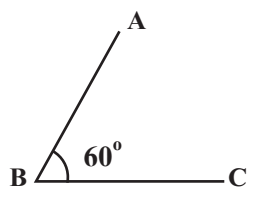
$\angle PQR$ चे माप =

$\angle TVU$ चे माप =

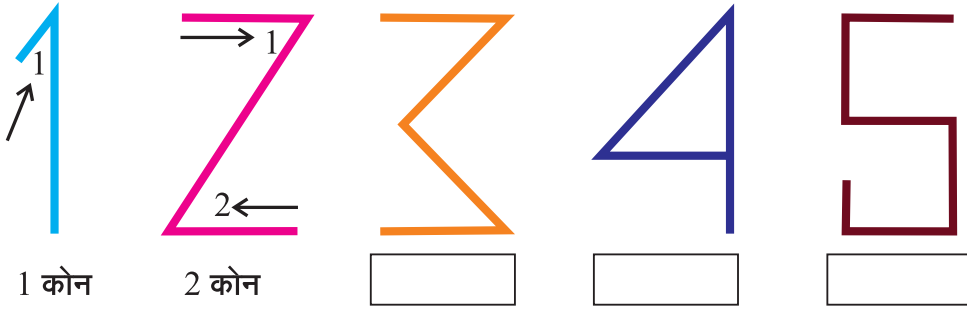
- कोनमापकाचा उपयोग करून पुढील मापाचे कोन काढ.

1) 55°	2) 100°
3) 110°	4) 70°

- दिलेल्या माहितीवरून कोन काढ व कोनाचे नाव लिही.

शिरोबिंदू - B बाजू BA, बाजू BC माप = 60°		$\angle ABC$
शिरोबिंदू - Q बाजू QR, बाजू QP माप = 90°		
शिरोबिंदू - T बाजू TR, बाजू TS माप = 130°		

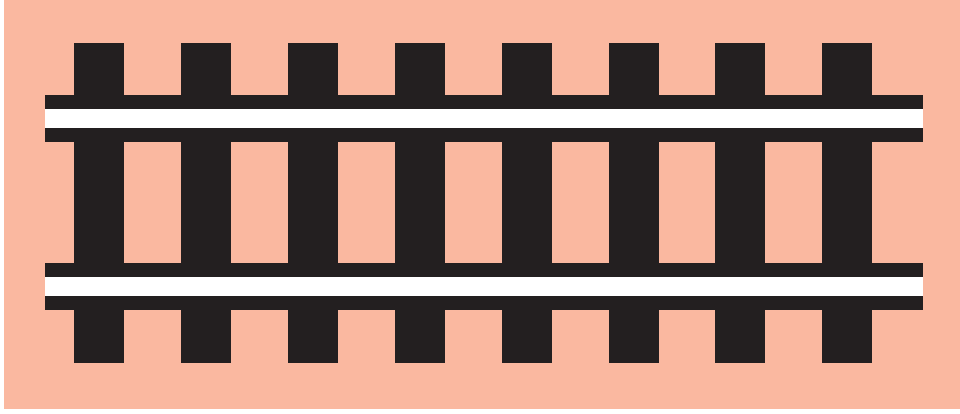
- अंकांमधील कोन शोधूया.

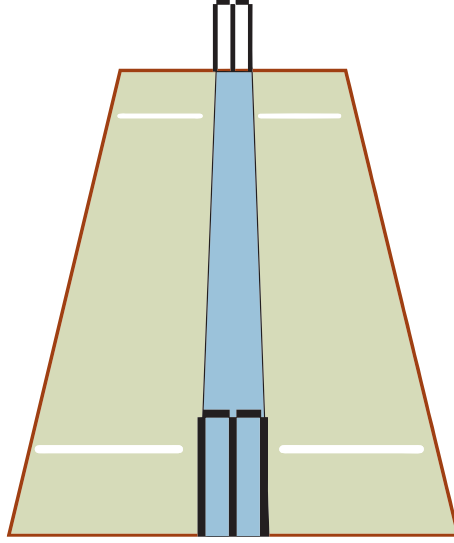
- अक्षराखाली सांगितल्याप्रमाणे समांतर रेघा लाल रंगाने आणि लंब रेघा काळ्या रंगाने गिरव.

 <p>समांतर रेघा</p>	 <p>लंब रेघा</p>	 <p>लंब रेघा</p>
 <p>लंब रेघा</p>	 <p>लंब रेघा</p>	 <p>समांतर रेघा</p>

○ चित्र पाहून रिकाम्या जागा भर.

- 1) रेल्वे रूळ परस्परांना आहेत.
- 2) रूळाखालील सिमेंटच्या पट्ट्या परस्परांना आहेत.
- 3) रेल्वे रूळ व सिमेंटच्या पट्ट्या परस्परांना आहेत.

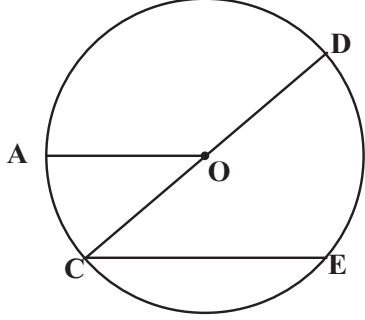
- 1) स्टम्प्स परस्परांना आहेत.
- 2) स्टम्प्स व जमीन परस्परांना आहेत.

□□□

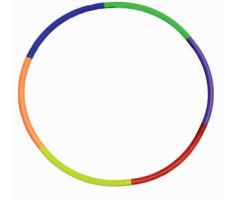

7. वर्तुळ काढूया

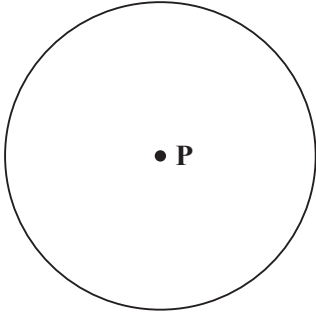
- वर्तुळातील केंद्रबिंदू, व्यास व जीवा यांची नावे लिही.

केंद्रबिंदू	
त्रिज्या	त्रिज्या OA
व्यास	
जीवा	

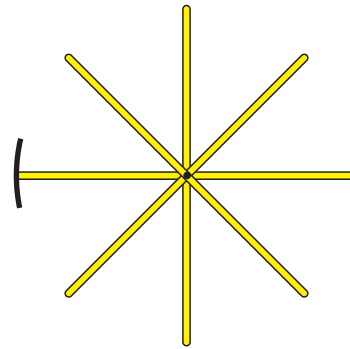
- 'P' केंद्र असलेल्या वर्तुळात त्रिज्या, व्यास व जीवा काढून त्यांची नावे लिही.

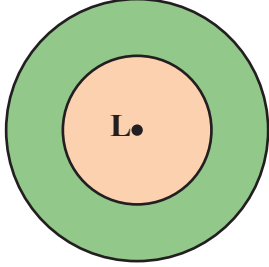
केंद्रबिंदू	बिंदू P
त्रिज्या	
व्यास	
जीवा	

- दिलेल्या केंद्रबिंदूवर कंपासचे धातूचे टोक ठेवून वर्तुळ काढ.

- सोबतच्या आकृतीत दाखविल्याप्रमाणे केंद्रबिंदू L घेऊन 2 सेमी आणि 3 सेमी त्रिज्येची वर्तुळे कंपासच्या साहाय्याने काढ व रंगव.

• L

- वरील प्रश्नात केंद्रबिंदू L घेऊन काढलेल्या वर्तुळातील दिलेल्या त्रिज्येच्या वर्तुळाचे व्यास मोजून लिही.

त्रिज्या	2 सेमी	3 सेमी
व्यास		

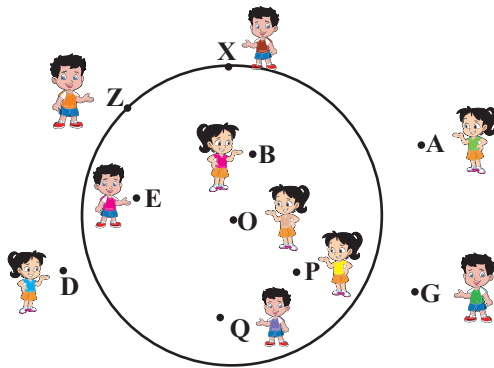
यावरून मला असे समजले की, वर्तुळाचा व्यास हा त्रिज्येच्या दुप्पट लांबीचा असतो.

वर्तुळाचा व्यास = × त्रिज्या आणि वर्तुळाची त्रिज्या = व्यास ÷

- सारणी पूर्ण कर.

त्रिज्या	9 सेमी	11 सेमी			10 सेमी	
व्यास			12 सेमी	16 सेमी		6 सेमी

- आकृतीत O केंद्र असलेल्या वर्तुळाच्या अंतर्भागातील, बाह्यभागातील व वर्तुळावरील बिंदूंची नावे लिही.

अंतर्भागातील बिंदू =

बाह्यभागातील बिंदू =

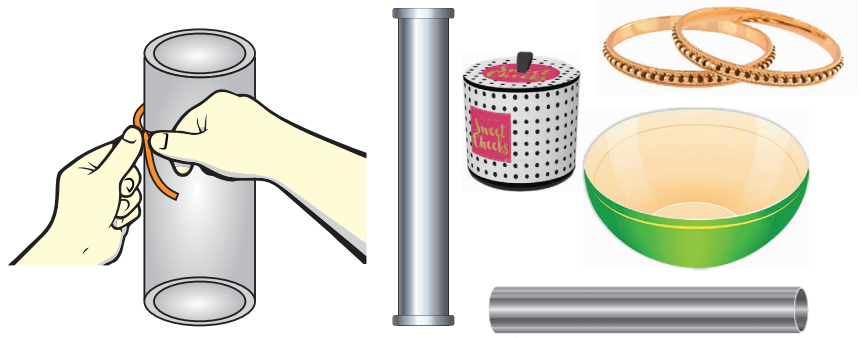
वर्तुळावरील बिंदू =

○ दिलेल्या सूचनेप्रमाणे कृती कर.

- 1) T केंद्र असलेले 3 सेमी त्रिज्येचे वर्तुळ काढ.
- 2) वर्तुळाच्या अंतर्भागात V, F, K, H हे बिंदू दाखव.
- 3) वर्तुळाच्या बाह्यभागात L, M, N, O हे बिंदू दाखव.
- 4) वर्तुळावर C व S बिंदू दाखव.

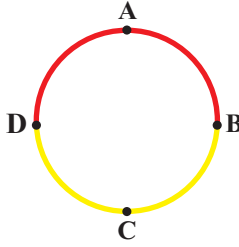
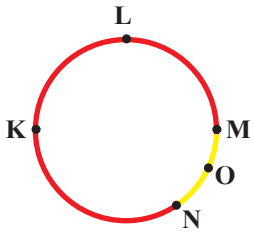
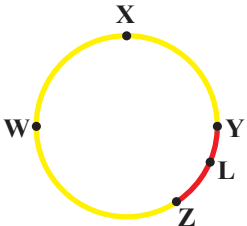
○ खालील आकृतीत दाखविल्याप्रमाणे वर्तुळाकार वस्तूचा परीघ मोजून खालील सारणी पूर्ण कर.

वस्तू	परीघ (सेमी)
पाईप	
गोल डबा	
वाटी	
खांब	
बांगडी	

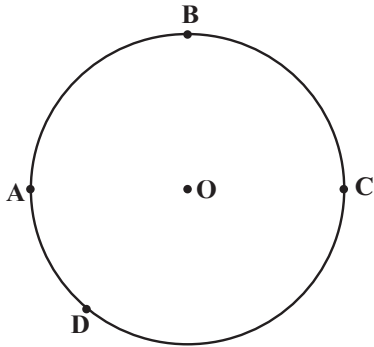

○ वर्तुळकंसाची नावे लिही.

अ. क्र.	आकृती	लाल रंगाने रंगवलेला कंस	पिवळ्या रंगाने रंगवलेला कंस
1)		कंस PQR	कंस RSP

अ. क्र.	आकृती	लाल रंगाने रंगवलेला कंस	पिवळ्या रंगाने रंगवलेला कंस
2)	
3)	
4)	

○ आकृतीच्या साहाय्याने सारणी पूर्ण कर.

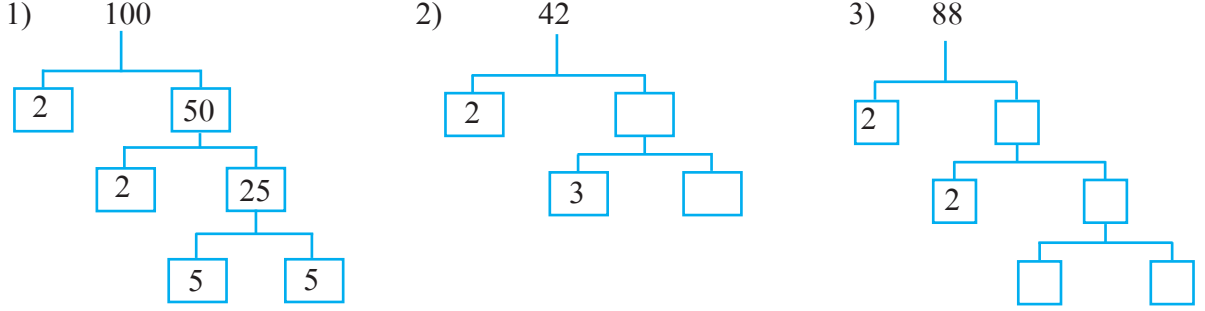

अ. क्र.	कंसाची टोके	कंसाचे नाव
1)	कंस ABC व कंस ADC
2)	बिंदू B व D

□□□

8. विभाज्य आणि विभाजक ओळखूया

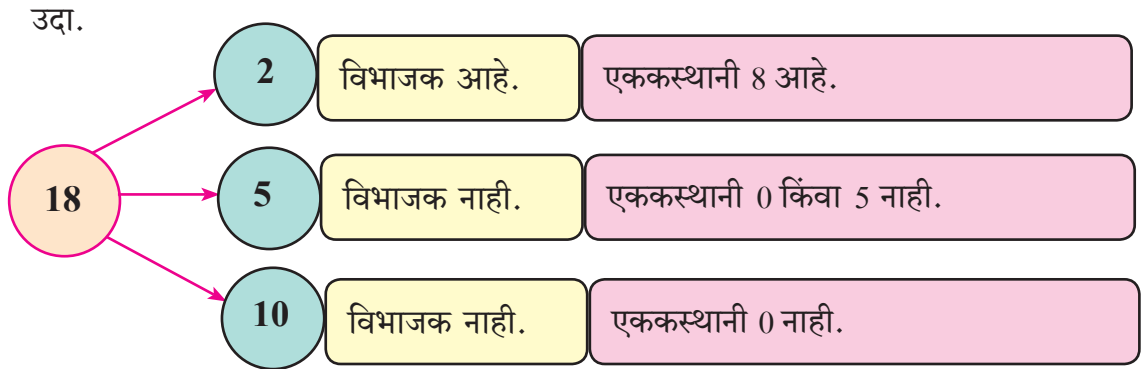
- रिकाम्या चौकटीत विभाजक लिही.

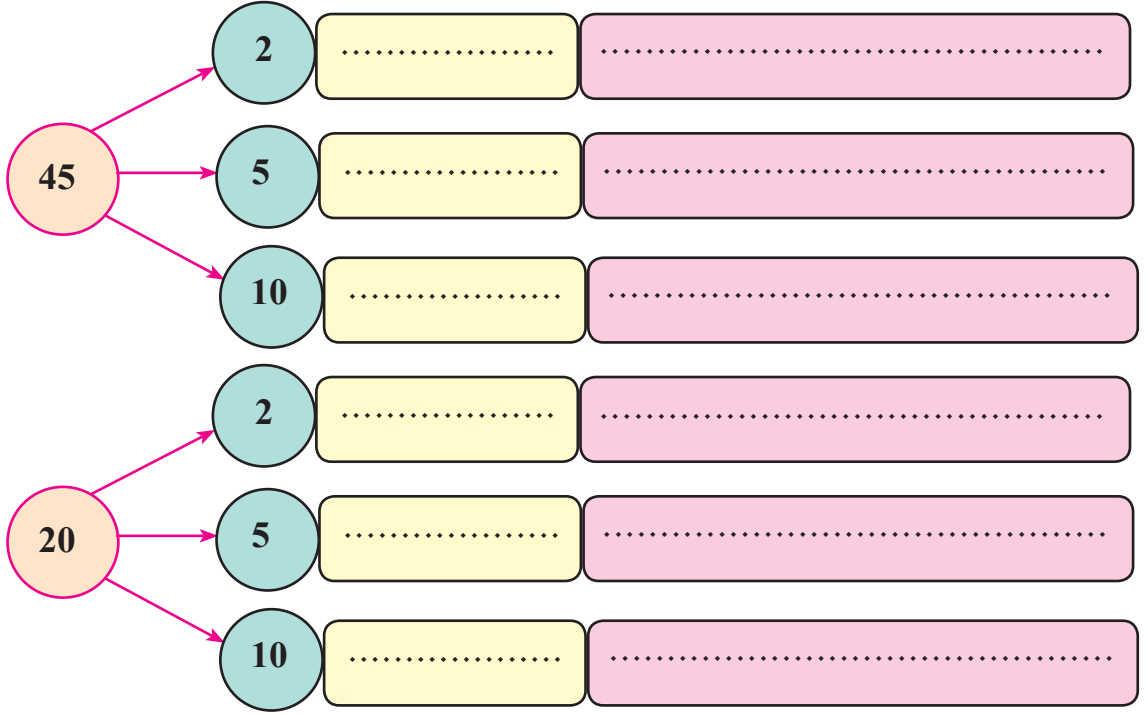

- संख्यांचे निरीक्षण करून तक्ता पूर्ण कर. (10, 22, 34, 46, 18, 20, 25, 15, 5, 42, 64)

2 ने भाग जाणाऱ्या संख्या	5 ने भाग जाणाऱ्या संख्या	10 ने भाग जाणाऱ्या संख्या
वरील संख्यांतील एकक स्थानचे अंक लिही.		
संख्येच्या एककस्थानी यापैकी कोणताही एक अंक असेल तर त्या संख्येला 2 ने भाग जातो म्हणजेच ती संख्या 2 ने विभाज्य असते.	संख्येच्या एककस्थानी यापैकी कोणताही एक अंक असेल तर त्या संख्येला 5 ने पूर्ण भाग जातो म्हणजेच ती संख्या 5 ने विभाज्य असते.	संख्येच्या एककस्थानी हा अंक असेल तर त्या संख्येला 10 ने पूर्ण भाग जातो म्हणजेच ती संख्या 10 ने विभाज्य असते.

- संख्यांचे 2, 5 व 10 हे विभाजक आहेत का ते ओळख व कारण लिही.

○ दिलेल्या संख्येचे विभाजक लिही.

संख्या	विभाजक
20	1, 2, 4, 5, 10, 20
15	
50	
26	
18	
22	

○ दिलेल्या संख्येने विभाज्य असणाऱ्या कोणत्याही चार संख्या लिही.

संख्या	विभाज्य
15	30, 45, 60, 90
22	
32	
17	
10	

○ सारणीचे निरीक्षण करून खालील कृती पूर्ण कर.

21	20	24	84	28	72	18	40	80	48
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

1) 4 आणि 5 ने विभाज्य असणाऱ्या संख्या :

2) 3 आणि 7 ने विभाज्य असणाऱ्या संख्या :

3) 6 आणि 8 ने विभाज्य असणाऱ्या संख्या :

मूळ व संयुक्त संख्या

- खालील तक्ता पूर्ण कर.

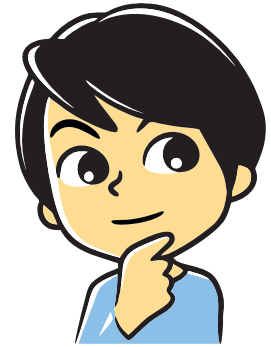
संख्या	15		19		31
सर्व विभाजक	1, 3, 5, 15	1, 2, 4, 8		1, 2, 3, 4, 6, 8, 12, 24	
मूळ संख्या	×				
संयुक्त संख्या	✓	✓			

- खालील प्रश्नांचे उत्तर हे मूळ संख्या आहे की संयुक्त संख्या आहे त्याला ✓ अशी खूण कर.

अ.क्र.			मूळ संख्या	संयुक्त संख्या
1)	एका वर्षात किती महीने असतात? महीने	-	✓
2)	तुझे वय किती आहे? वर्ष		
3)	तुझ्या कुटुंबात किती सदस्य आहेत?		
4)	तुझ्याजवळ किती पुस्तके आहेत?		
5)	आपला मोबाईल नंबर किती अंकी असतो?		

- ओळख पाहू मी कोण ?

- मी सर्वात लहान संयुक्त संख्या आहे.
- मी सर्वात मोठी दोन अंकी मूळ संख्या आहे.
- मी एकमेव सम मूळ संख्या आहे.
- मी मूळ संख्याही नाही आणि संयुक्त संख्याही नाही.
- मी दोन अंकी सर्वात लहान मूळ संख्या आहे.
- मी सर्वात मोठी एक अंकी संयुक्त संख्या आहे.

- खालील संख्येतील मूळ संख्यांचे राजूकडे व संयुक्त संख्यांचे सरिताकडे वाटप कर.
(13, 21, 18, 17, 85, 32, 43, 56, 72, 77, 37, 83, 75, 46, 97)

राजू

सरिता

- विभाजक शोधून संख्या सहमूळ आहेत की नाहीत ते ठरव.

उदा. 20 व 18

20 चे विभाजक : 1, 2, 4, 5, 10, 20.

18 चे विभाजक :

सामाईक विभाजक : 1, 2

एकापेक्षा जास्त सामाईक विभाजक आहेत.

∴ 20 व 18 या संख्या सहमूळ नाहीत.

उदा. 15 व 8

15 चे विभाजक :

8 चे विभाजक :

सामाईक विभाजक :

..... हे सामाईक विभाजक आहेत.

∴ 15 व 8 या संख्या सहमूळ आहेत.

उदा. 16 व 25

16 चे विभाजक :

25 चे विभाजक :

सामाईक विभाजक :

..... हा एकच सामाईक विभाजक आहे.

∴ 16 व 25 या संख्या

उदा. 24 व 40

24 चे विभाजक :

40 चे विभाजक :

सामाईक विभाजक :

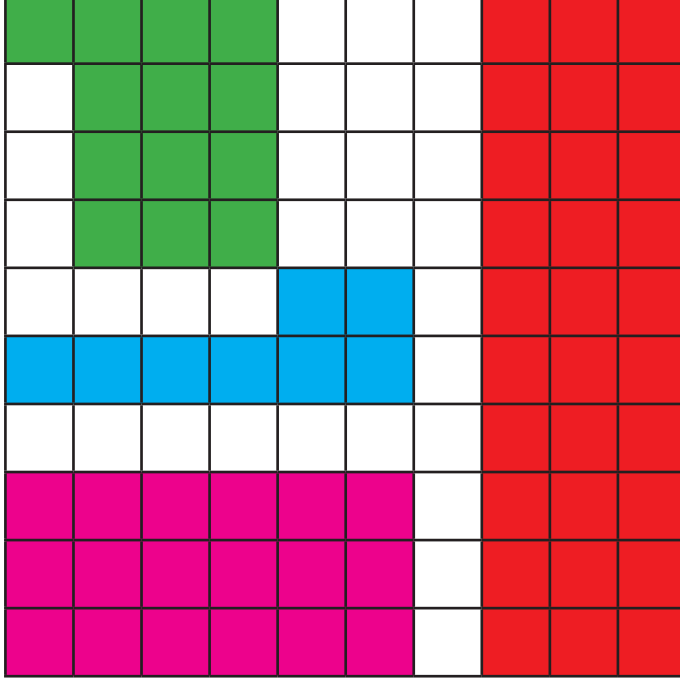
..... हे सामाईक विभाजक आहेत.

∴ 24 व 40 या संख्या

9. दशांश अपूर्णांक शिकूया

- रंगविलेला भाग दशांश अपूर्णाकात लिही.

$$\text{हिरवा भाग} = \frac{13}{100} = 0.13$$

$$\text{लाल भाग} = \frac{\boxed{}}{\boxed{}} = \boxed{}$$

$$\text{निळा भाग} = \frac{\boxed{}}{\boxed{}} = \boxed{}$$

$$\text{गुलाबी भाग} = \frac{\boxed{}}{\boxed{}} = \boxed{}$$

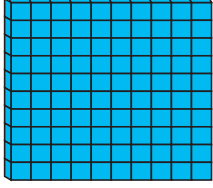

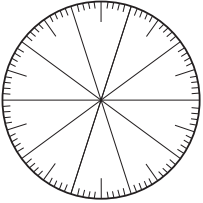
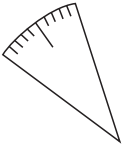

- दिलेल्या आयताचा 0.7 भाग रंगव.

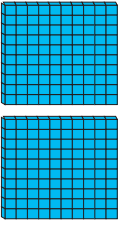
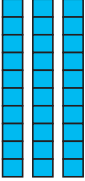

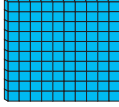
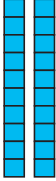

- सारणी पूर्ण कर.

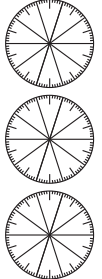

संख्या ↓	स्थान आणि स्थानिक किंमत →	शतक	दशक	एकक	दशांश	शतांश
142.53		1×100 = 100	4×10 = 40	2×1 = 2	$5 \times \frac{1}{10}$ = 0.5	$3 \times \frac{1}{100}$ = 0.03
20.19						
5.3						
0.8						

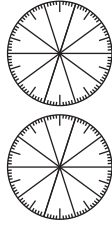

- खालील चित्रांचे निरीक्षण करून दिलेल्या उदाहरणांत संख्या लिही.

1 पूर्ण	पूर्णाचा दहावा भाग = 1 दशांश = $\frac{1}{10}$	पूर्णाचा शंभरावा भाग = 1 शतांश = $\frac{1}{100}$
		
		

एकक	दशांश	शतांश
		
2.34		

एकक	दशांश	शतांश
		

एकक	दशांश	शतांश
		

एकक	दशांश	शतांश
		

○ खालील प्रश्न सोडव.

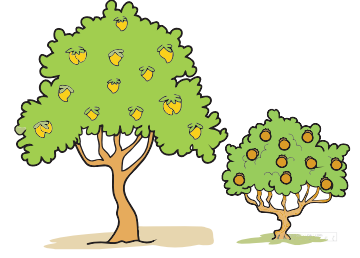
- i) गणेशला एक शर्ट शिवण्यासाठी अडीच मीटर आणि एक पॅट शिवण्यासाठी सव्वा मीटर कापड लागते, तर त्याला एक शर्ट व एक पॅट शिवण्यासाठी एकूण किती कापड लागेल ?

दशक	एकक	दशांश	शतांश

गणेशला एकूण
मीटर कापड लागेल.

- ii) चिकूच्या झाडाची उंची 1.78 मी. आहे व आंब्याच्या झाडाची उंची 2.29 मी. आहे, तर या दोन झाडांच्या उंचीतील फरक किती ?

दोन झाडांच्या उंचीतील
फरक आहे.

○ खालील आकृतिबंध पूर्ण कर.

$$\frac{12}{1} = 12$$

$$\frac{12}{10} = \boxed{}$$

$$\frac{12}{\boxed{}} = 0.12$$

$$\frac{\boxed{}}{1000} = 0.012$$

$$\frac{12}{\boxed{}} = 0.0012$$

$$\frac{1}{10} = 0.1$$

$$\frac{1}{100} = \boxed{}$$

$$\frac{1}{1000} = 0.001$$

$$\frac{1}{10000} = \boxed{}$$

- रिकाम्या चौकटीत अचूक संख्या लिही.

$$0.12 = \frac{1.2}{10}$$

$$0.02 = \frac{\boxed{}}{\boxed{}}$$

$$\boxed{} = \frac{45}{10}$$

$$8.192 = \frac{8192}{\boxed{}} = 8 \frac{\boxed{}}{\boxed{}}$$

- खालील तक्ता पूर्ण कर.

अर्धा	$\frac{1}{2}$	0.5
पाव		0.25
	$\frac{3}{4}$	0.75
एक पूर्ण	1	

- रिकाम्या जागी योग्य संख्या लिही.

$$100 \text{ पैसे} = 1.00 \text{ रुपया}$$

$$75 \text{ पैसे} = \dots\dots\dots \text{ रुपये}$$

$$50 \text{ पैसे} = 0.5 \text{ रुपये}$$

$$25 \text{ पैसे} = \dots\dots\dots \text{ रुपये}$$

$$100 \text{ सेमी} = 1.00 \text{ मीटर}$$

$$50 \text{ सेमी} = \dots\dots\dots \text{ मीटर} = \text{अर्धा मीटर}$$

$$25 \text{ सेमी} = 0.25 \text{ मीटर} = \dots\dots\dots \text{ मीटर}$$

$$\dots\dots \text{ सेमी} = \dots\dots\dots \text{ मीटर} = \text{पाऊण मीटर}$$

- योग्य जोड्या जुळव.

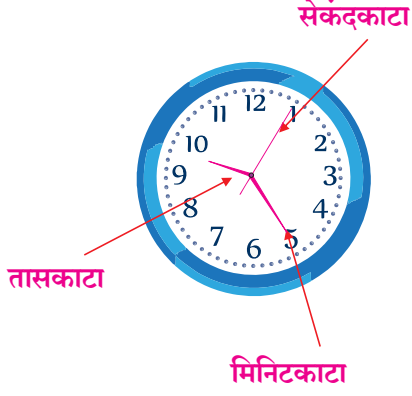
$\frac{1}{2}$	अडीच	0.75
$1 \frac{1}{4}$	अर्धा	7.5
$2 \frac{1}{2}$	सव्वा	0.5
$\frac{3}{4}$	साडे सात	1.25
$7 \frac{1}{2}$	पाऊण	2.5

Arrows indicate connections: $1 \frac{1}{4}$ connects to 'अडीच' and '0.75'; 'सव्वा' connects to '1.25'.

10. जाणून घेऊया कालमापन

○ निरीक्षण कर.

मी कोण

- 1) मी घड्याळात सर्वात जास्त वेगाने धावतो, तर मी कोण?
- 2) जेव्हा सेकंदकाटा एक फेरी पूर्ण करतो तेव्हा मी एक घर पुढे जातो, तर मी कोण?
- 3) जेव्हा सेकंदकाटा 60 फेऱ्या पूर्ण करतो तेव्हा मी एक तास पुढे जातो, तर मी कोण?

○ खालील कृती करण्यासाठी तुला किती वेळ लागतो तो लिही.

- 1) हात धुण्यासाठी

.....

- 2) नळ सुरू केल्यानंतर एक ग्लास पाणी भरण्यासाठी

.....

- 3) तुझ्या पांघरुणाची घडी घालण्यासाठी

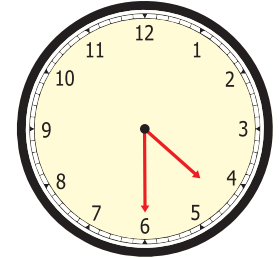
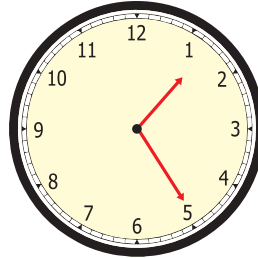
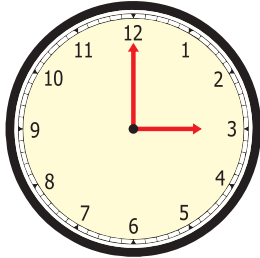
.....

- 4) शाळेचा गणवेश घालण्यासाठी

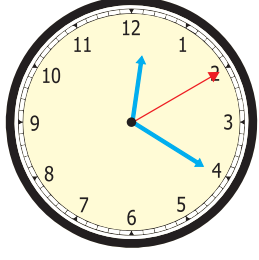

.....

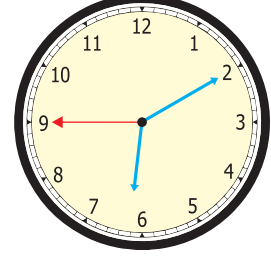
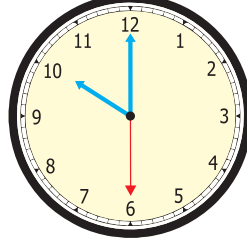
○ घड्याळात दाखविलेली वेळ त्याखालील चौकटीत लिही.

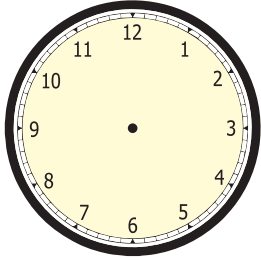
- घड्याळात दाखविलेली वेळ त्याखालील चौकटीत लिही.

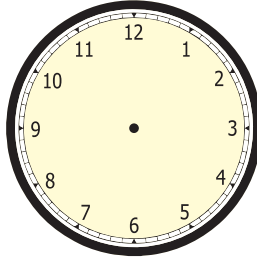
12 वाजून 20 मिनिटे 10 सेकंद

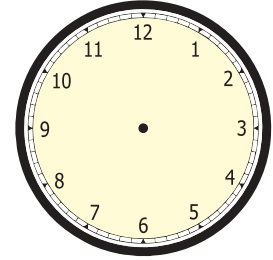
- चौकटीत लिहिलेली वेळ घड्याळात काट्यांच्या सहाय्याने दाखव.

5 वाजून 10 मिनिटे

12 वाजून 30 मिनिटे

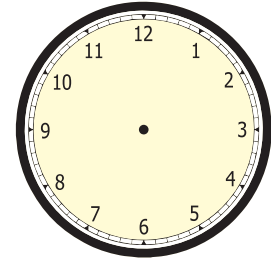
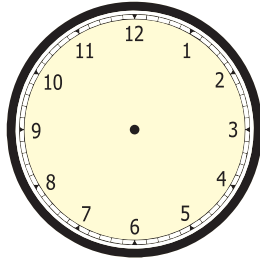
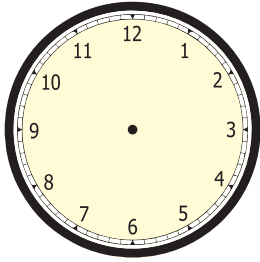
9 वाजून 45 मिनिटे

- चौकटीत लिहिलेली वेळ घड्याळात काट्यांच्या सहाय्याने दाखव.

3 वाजून 20 मिनिटे 25 सेकंद

12 वाजून 40 मिनिटे 30 सेकंद

9 वाजून 10 मिनिटे 50 सेकंद

- खालील उदाहरणे सोडव.

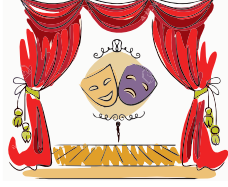
- 1) अनू व आर्यन दोघे सकाळी 8.00 वाजता बसस्थानकावरून निघाले व एक तासात घरी पोहोचले तेव्हा घड्याळात किती वाजले असतील ?

बसस्थानकावरून निघण्याची वेळ :

घरी पोहोचण्यासाठी लागणारा वेळ :

घरी पोहोचण्याची वेळ :

2) तीन तासाचे नाटक रात्री 11.00 वाजता संपले, तर नाटक सुरू होण्याची वेळ कोणती होती?

3) एक विमान मुंबईहून 11:45 वाजता सुटते व नागपूरला 13:30 वाजता पोहोचते, तर मुंबई ते नागपूर या विमान प्रवासाला किती वेळ लागला ?

4) जॉनने सकाळी 9:00 पासून दुपारी 1:30 पर्यंत संगणकावर काम केले व तो जेवायला गेला, तर त्याने किती वेळ संगणकावर काम केले ?

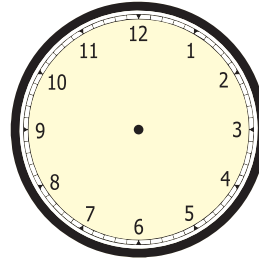
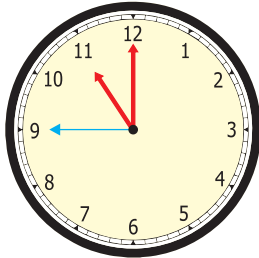

5) रोहनच्या घरी पेंटिंगचे काम सकाळी 10:30 वाजता सुरू झाले व साडे चार तासांनी संपले, तर पेंटरने किती वाजेपर्यंत काम केले ?

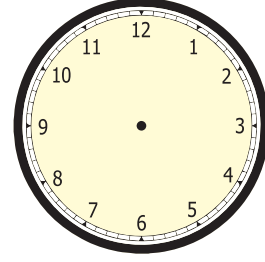
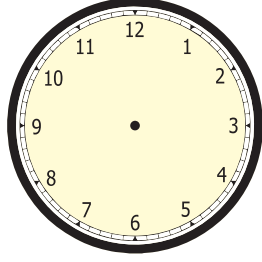

○ खालील उदाहरणातील कृतींमध्ये सांगितलेल्या वेळा त्या उदाहरणाखालील घड्याळात दाखव.

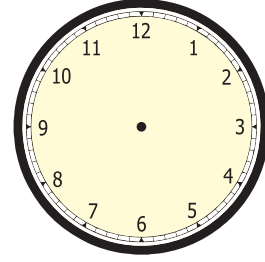
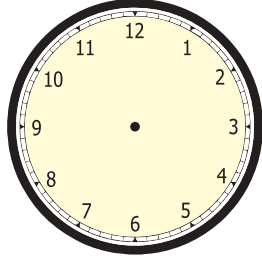
1) वरदची ऑनलाईन शाळा सकाळी अकरा वाजता सुरू होते व दुपारी दीड वाजता संपते.

2) पावणे दोन वाजता अभ्यासाला बसलेली प्रिया दीड तासाने उठली.

3) सोनू साडेतीन वाजता क्लासला जाते व अडीच तासांनी घरी येते.

○ खाली दिलेली विधाने मध्यान्हपूर्व व मध्यान्होत्तर स्वरूपात लिही.

उदा. सुहास सकाळी 11.00 वाजता शाळेत जातो व सायंकाळी 5.00 वाजता घरी येतो.

→ सुहास मध्यान्हपूर्व 11.00 वाजता शाळेत जातो व मध्यान्होत्तर 5.00 वाजता घरी येतो.

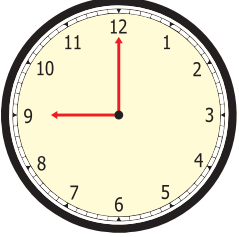
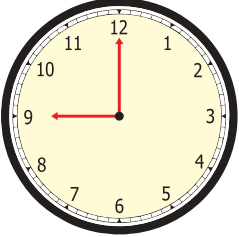
1) मी पहाटे 5.00 वाजता प्रवासाला सुरुवात केली व दुपारी 1.00 वाजता घरी पोहोचलो.

2) संचिता सकाळी 6.00 वा. अभ्यासासाठी बसली व सकाळी 8 वाजून 30 मिनिटांनी नाश्यासाठी उठली.

○ आईला प्रवासास किती वेळ लागला ते लिही.

<p>5 वाजल्यापासून 7 वाजेपर्यंत ट्रेनमध्ये होते. खूप दमले.</p>	<p>फक्त 2 तासांच्या प्रवासात दमलीस?</p>	<p>अगं, पहाटे 5 वाजल्यापासून सायंकाळी 7 वाजेपर्यंत प्रवास केला.</p>
तर आईला प्रवासाला किती वेळ लागला?		

- घड्याळातील वेळ पाहून 12 ताशी व 24 ताशी कालमापनाप्रमाणे वेळ लिही.

<p>सकाळची वेळ</p> 	12 ताशी कालमापनाप्रमाणे वेळ
	24 ताशी कालमापनाप्रमाणे वेळ
<p>रात्रीची वेळ</p> 	12 ताशी कालमापनाप्रमाणे वेळ
	24 ताशी कालमापनाप्रमाणे वेळ

- 12 ताशी कालमापनाचे रूपांतर 24 ताशी कालमापनात कर.

12 : 45 pm	⇒	<input type="text" value="12.45"/>
01 : 15 pm	⇒	<input type="text"/>
05 : 05 am	⇒	<input type="text"/>
04 : 25 pm	⇒	<input type="text"/>
07 : 35 am	⇒	<input type="text"/>

- 24 ताशी कालमापनाचे रूपांतर 12 ताशी कालमापनात कर.

13 : 45	⇒	<input type="text" value="1.45 pm"/>
23 : 10	⇒	<input type="text"/>
05 : 15	⇒	<input type="text"/>
17 : 25	⇒	<input type="text"/>
03 : 00	⇒	<input type="text"/>

○ 12 ताशी कालमापनाची वेळ 24 ताशी कालमापनात रूपांतरित कर.

1) मध्यान्हपूर्व 6 वाजून 25 मिनिटे -

2) मध्यान्हपूर्व 9 वाजून 40 मिनिटे -

3) मध्यान्होत्तर 3 वाजून 50 मिनिटे -

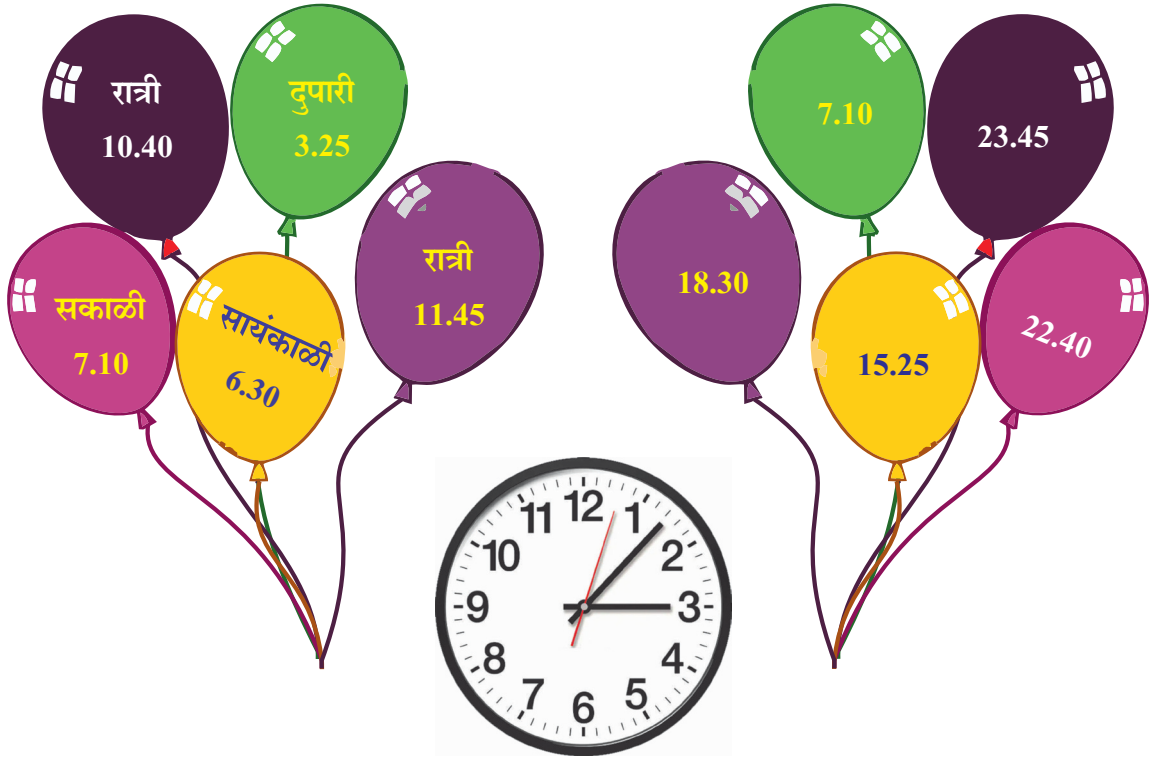
4) मध्यान्होत्तर 10 वाजून 35 मिनिटे -

5) मध्यान्होत्तर 8 वाजून 05 मिनिटे -

○ 12 ताशी व 24 ताशी कालमापनातील सारख्या वेळेचे फुगे रेषेने जोड.

12 ताशी कालमापन

24 ताशी कालमापन

○ खालील उदाहरणे सोडव.

- 1) जॉनने 3 तास 25 मिनिटे रेल्वेने प्रवास केला. 1 तास 30 मिनिटे मोटर सायकलने प्रवास केला तर जॉनने एकूण किती वेळ प्रवास केला?

- 2) लताने सकाळी 9:30 पासून दुपारी 2:00 पर्यंत घराची सजावट केली व पुन्हा दुपारी 3:00 पासून 4:30 पर्यंत उरलेले काम पूर्ण केले, तर तिने एकूण किती वेळ काम केले?

- 3) शरदने ऑफिसमध्ये 5 तास 30 मिनिटे काम केले व घरी 1 तास 45 मिनिटे ऑनलाईन काम केले. तर शरदने घरापेक्षा ऑफिसमध्ये किती वेळ जास्त काम केले?

11. मापनावरील उदाहरणे सोडवूया

○ खालील उदाहरणे सोडव.

1) 42 किमी 425 मी + 28 किमी 745 मी

किमी	मी

2) 82 किमी 856 मी – 29 किमी 632 मी

किमी	मी

3) 58 किग्रॅ 300 ग्रॅ + 47 किग्रॅ 658 ग्रॅ

किग्रॅ	ग्रॅ

4) 48 किग्रॅ 533 ग्रॅ – 26 किग्रॅ 378 ग्रॅ

किग्रॅ	ग्रॅ

5) 89 ली 107 मिली + 52 ली 811 मिली

ली	मिली

6) 99 ली 642 मिली – 52 ली 607 मिली

ली	मिली

7) 28 रुपये 40 पैसे + 67 रुपये 90 पैसे

रुपये	पैसे

8) 78 रुपये 90 पैसे – 67 रुपये 15 पैसे

रुपये	पैसे

○ खालील शाब्दिक उदाहरणे सोडव.

1) लोकेशने 42 किमी 400 मीटर प्रवास बसने केला व 87 किमी 300 मी प्रवास रेल्वेने केला, तर लोकेशने एकूण किती प्रवास केला ?

2) अनुष्का सकाळी 55 किमी 400 मीटर प्रवास करून मामाच्या गावाला गेली व सायंकाळी घरी परत आली, तर अनुष्काने किती प्रवास केला ?

3) एका किराणा दुकानात 109 किलो 300 ग्रॅम साखर शिल्लक होती. दुकानदाराने 250 किलो साखर बाजारातून खरेदी करून दुकानात आणली, तर दुकानात एकूण किती किलो साखर झाली ?

4) पूरग्रस्तांना मदत करण्यासाठी महेशने 69 किलो 700 ग्रॅम गहू दिला व हेमांगीने 77 किलो 300 ग्रॅम गहू दिला, तर पूरग्रस्तांसाठी किती गहू जमा झाला ?

- 5) एका दूध संकलन केंद्रावर गायीचे 123 लीटर 600 मिली व म्हशीचे 208 लीटर 300 मिली दूध जमा होते, तर त्या दूध संकलन केंद्रावर किती दूध जमा झाले ?

- 6) पेट्रोल पंपावर एका दिवसात 500 लीटर 800 मिली पेट्रोल व 700 लीटर 200 मिली डिझेल विक्री झाली, तर किती इंधन विक्री झाली ?

- 7) पीटरच्या बँकेच्या खात्यावर 719 रुपये व 80 पैसे आहेत तसेच त्याच्या कपाटात 999 रुपये आहेत, तर पीटरकडे एकूण किती रुपये आहेत ?

- 8) संजनाने 548 रुपये 75 पैसे ची खरेदी केली. अहमदने 400 रुपये 75 पैसे ची खरेदी केली, तर दोघांनी मिळून किती रुपयांची खरेदी केली ?

- 9) कपिलच्या गावापासून त्याच्या मामाचे गाव 483 किमी दूर आहे. कपिलने 219 किमी 100 मीटर अंतर प्रवास केल्यानंतर मुक्काम केला. आता कपिलला मामाच्या गावी पोहोचण्यास आणखी किती प्रवास करावा लागेल ?

- 10) एका सायकलच्या शर्यतीमध्ये 20 किमी 200 मी अंतर पूर्ण करावयाचे आहे. नयनाने 18 किमी 700 मी अंतर पूर्ण केले आहे. आता तिला शर्यतीमध्ये अजून किती अंतर पूर्ण करावे लागेल ?

11) एका व्यापाऱ्याकडे 568 किलो 300 ग्रॅम तेल होते. त्यातील 199 किलो 700 ग्रॅम तेलाची विक्री झाली, तर व्यापाऱ्याकडे किती तेल शिल्लक राहिले ?

12) एका रुग्णालयात 247 किलो 900 ग्रॅम सफरचंद वाटप करण्यासाठी आणली आहेत. त्यातील 101 किलो 250 ग्रॅम सफरचंद वाटप केल्यानंतर रुग्णालयात किती किलो सफरचंद शिल्लक आहेत ?

13) रमेश व सलीम यांनी एका दुकानातून 450 रुपये 50 पैसे ची एकत्रित खरेदी केली. रमेशने हे बिल अदा केले. या बीलात 248 रुपये सलीमने खरेदी केलेल्या मालाचे होते, तर रमेशने खरेदी केलेल्या मालाची रक्कम किती असेल ?

14) एका खेळण्याची किंमत 723 रुपये 50 पैसे आहे. जनार्दनकडे 549 रुपये आहेत. जनार्दनला ते खेळणे खरेदी करण्यासाठी अजून किती रुपयांची गरज आहे ?

15) एका चार चाकी गाडीसाठी कव्हर तयार करायला 15 मीटर 100 सेमी कापड लागते. असे 13 गाड्यांसाठी कव्हर तयार करायला किती मीटर कापड लागेल ?

16) ज्यूलिया एका फ्रॉकसाठी 2 मी 50 सेमी कापड लागते, तर 3 फ्रॉकसाठी किती मीटर कापड लागेल ?

17) एका मुलाचा गणवेश शिवण्यासाठी 2 मी 50 सेमी कापड लागते, तर 5 मुलांसाठी एकूण किती कापड लागेल ?

18) एका दूध विक्रेत्याला 20 कुटुंबांना दूध वाटप करावयाचे आहे. प्रत्येक कुटुंबाला सव्वा लीटर दूध देण्यात येणार आहे, तर एकूण किती दूध वाटप होणार आहे ?

19) पाणी टंचाई असणाऱ्या एका गावात 30 कुटुंबे आहेत. प्रत्येक कुटुंबासाठी 15 ली 500 मिली पिण्याचे पाणी देण्याचा निर्णय ग्रामस्तरावर घेण्यात आला आहे, तर वाटपासाठी किती पिण्याचे पाणी लागेल ?

20) एका औषध विक्रेत्याकडे औषधाच्या एका बाटलीची विक्रीची किंमत 45 रुपये आहे. 25 बाटल्या विकत घेण्यासाठी महेंद्रला किती रुपये द्यावे लागतील ?

21) केशर आंबे 70 रुपये किलो आहेत, तर सलमाला 10 किलो आंबे खरेदी करण्यासाठी किती रुपये लागतील ?

22) 5 मी 55 सेमी कापडाचे 5 समान तुकडे केल्यास एक भाग किती मीटरचा होईल ?

23) 9 किमी लांबीच्या रस्त्याच्या कडेला समान अंतरावर 10 सूचना फलक लावायचे असल्यास 2 फलकातील अंतर किती ठेवावे ?

24) 10 मी 50 सेमी लांबीच्या कापडाचे 25 सेमी प्रमाणे किती समान तुकडे करता येतील ?

25) 760 किग्रॅ बाजरी 8 गरजू कुटुंबांना समान वाटायची आहे, तर प्रत्येक कुटुंबाला किती किग्रॅ बाजरी मिळेल ?

26) 50 ग्रॅम चिवड्याचे एक पाकीट याप्रमाणे 2 किग्रॅ 500 ग्रॅम वजनामध्ये चिवड्याची किती पाकिटे वाटप करता येतील ?

- 27) आईने ज्वेलरी दुकानदारास 30 ग्रॅम सोने देऊन 2 ग्रॅम 500 मिलीग्रॅमच्या अंगठ्या बनविण्यास सांगितल्या, तर किती अंगठ्या तयार होतील ?
- 28) साडे सात किलो तांदूळ, अर्धा किलोच्या बरण्यांमध्ये भरायचे असल्यास किती बरण्या लागतील ?
- 29) थंड पाणी विक्री करणाऱ्या दुकानदाराकडे 760 लीटर पाणी आहे. हे पाणी 20 लीटरच्या जारमध्ये भरले, तर किती जार लागतील ?
- 30) एका ताक विक्री केंद्राने प्रत्येकी पाव लीटर प्रमाणे पावणे दोन लीटर ताक वाटले, तर किती जणांना ताक मिळाले ?
- 31) 3 ली. 600 मिली उसाचा रस चार मुलांना सारखा वाटला, तर एका मुलाला किती मिली उसाचा रस मिळेल ?
- 32) बगीच्यात काम केल्याबद्दल एकूण १००० रु. मजुरी दिली गेली. ही मजुरी 4 व्यक्तींमध्ये समान वाटप करावयाची आहे, तर प्रत्येक व्यक्तीला किती रुपये मिळतील ?

○ रिनाचे घर किती अंतरावर आहे?

जुना किल्ला ते मीनाचे घर यातील अंतर 2 किमी 500 मी

जुना किल्ला ते रिनाचे घर यातील अंतर 3 किमी 725 मी

तर, रिनाचे घर मीनाच्या घरापासून किती अंतरावर आहे ते लिही.

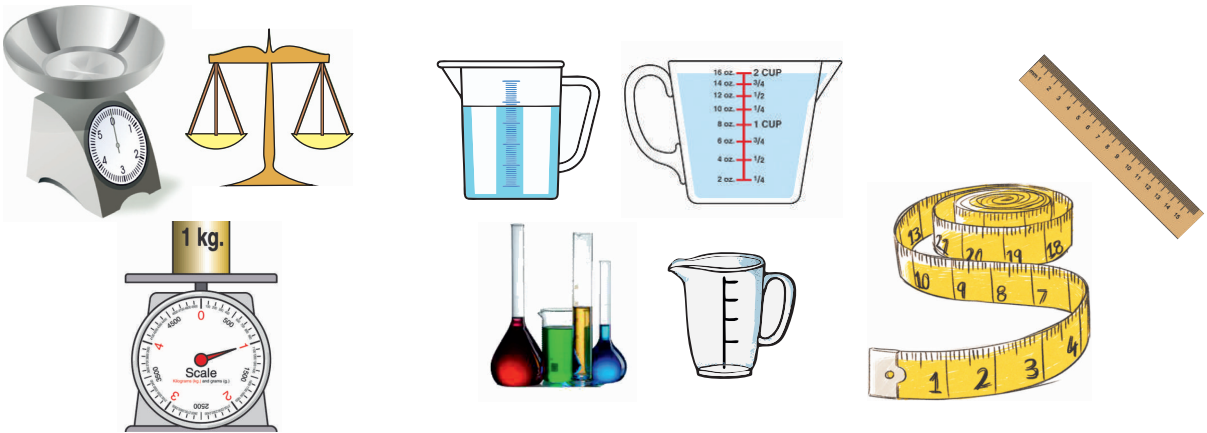
○ चौकटीत योग्य संख्या लिही.

1) 1000 मीटर = किलोमीटर

2) 1000 मिली लीटर = लीटर

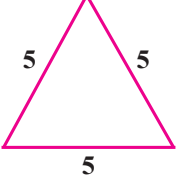
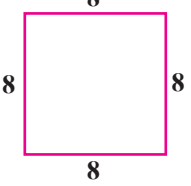
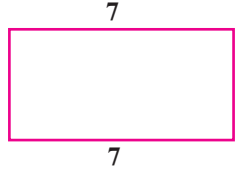
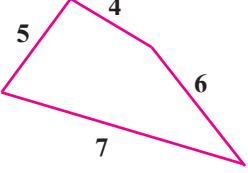
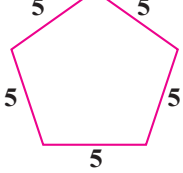
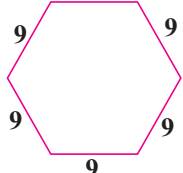

3) 1000 ग्रॅम = किलोग्रॅम

12. परिमिती मोजूया

- खाली दिलेल्या आकृतींची परिमिती चौकटीत लिही. बाजूंची मापे सेमी मध्ये आहेत.

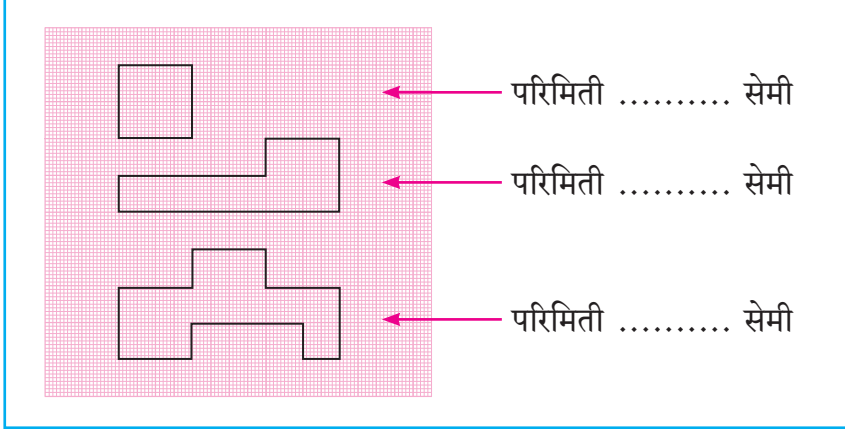
		
परिमिती सेमी	परिमिती सेमी	परिमिती सेमी
		
परिमिती सेमी	परिमिती सेमी	परिमिती सेमी

- खालील उदाहरणे सोडव.

- एका आकृतीच्या बाजू 10 सेमी, 20 सेमी, 15 सेमी, 28 सेमी व 9 सेमी आहेत, तर त्या आकृतीची परिमिती किती असेल?
- महेश दररोज सकाळी एका आयताकृती बगीच्याला 4 फेऱ्या मारतो. त्या बगीच्याची लांबी 280 मीटर व रुंदी 100 मीटर आहे, तर महेश दररोज सकाळी किती अंतर चालतो?

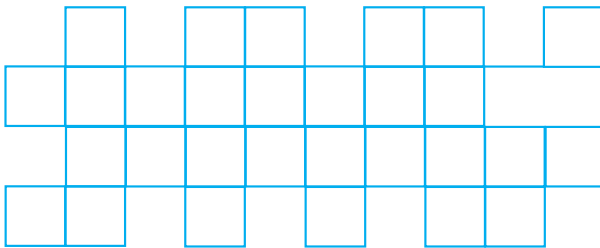
- खाली दिलेल्या आकृतींची परिमिती रिकाम्या जागी लिही.

- खालील उदाहरणे सोडव.

- 1) एका आयताकृती मोकळ्या जागेची लांबी 80 मी व रुंदी 25 मी आहे. त्या जागेस तीनपदरी तारेचे कुंपण घालण्यास किती तार लागेल ?
- 2) रोहन दररोज सकाळी 30 मीटर बाजू असणाऱ्या चौरसाकार क्रीडांगणाभोवती 5 फेऱ्या मारतो, तर तो रोज किती मीटर धावण्याचा सराव करतो ?

- खालील आकृतीची परिमिती काढा. (प्रत्येक चौरसाची बाजू 1 सेमी आहे.)

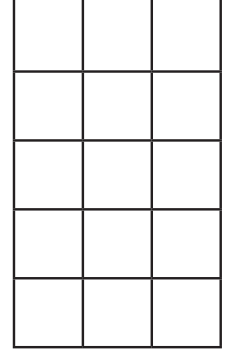
आकृतीची परिमिती =

क्षेत्रफळ

○ रिकाम्या जागा भरून पुढील उदाहरणे सोडव.

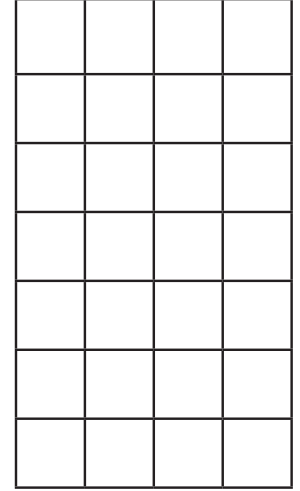
- 1) आकृती A च्या प्रत्येक चौरसाची बाजू 1 सेमी लांबीची आहे.
 1 सेमी बाजू असलेल्या चौरसाच्या 5 रांगा आहेत.
 1 सेमी बाजू असलेल्या चौरसाचे 3 स्तंभ आहेत.
 म्हणून $5 \times 3 = 15$
 आकृतीने 1 सेमी बाजू असलेले 15 चौरस इतकी जागा व्यापली आहे.
 म्हणून आकृती A चे क्षेत्रफळ 15 चौसेमी आहे.

आकृती A

- 2) आकृती B च्या प्रत्येक चौरसाची बाजू 1 सेमी लांबीची आहे.
 1 सेमी बाजू असलेल्या चौरसाच्या रांगा आहेत.
 1 सेमी बाजू असलेल्या चौरसाचे स्तंभ आहेत.
 म्हणून \times =
 आकृतीने 1 सेमी बाजू असलेले चौरस इतकी जागा व्यापली आहे.
 म्हणून आकृती B चे क्षेत्रफळ चौसेमी आहे.

आकृती B

○ खालील उदाहरणे सोडव.

- 1) एका आयताकृती मैदानाची लांबी 75 मीटर व रुंदी 45 मीटर आहे, तर त्या मैदानाचे क्षेत्रफळ किती असेल?

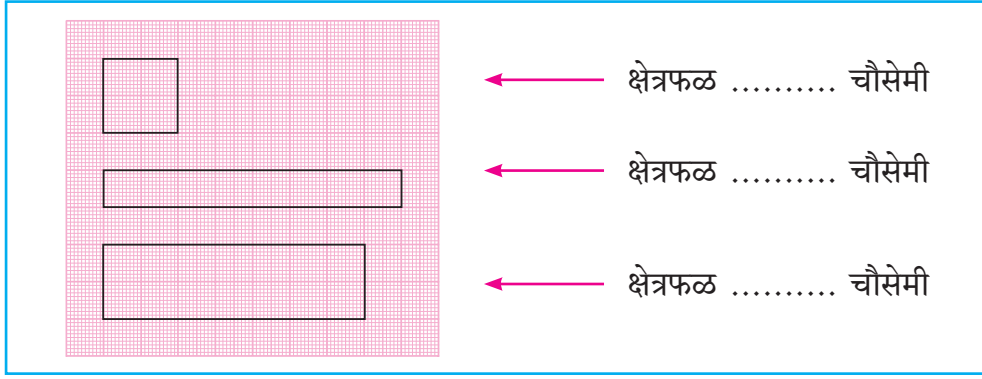

- 2) 5 मीटर बाजू असलेल्या चौरसाकृती खोलीला फरशी बसविण्यासाठी एका चौरस मीटरला 45 रुपये प्रमाणे किती खर्च येईल?

- 3) एका आयताकृती शेताची लांबी 100 मीटर व रुंदी 60 मीटर आहे. त्या शेताच्या 1 चौरस मीटर जागेची विक्री किंमत 3000 रुपये असेल तर, त्या शेताची विक्री किंमत किती होईल?

- खाली दिलेल्या आकृतींचे क्षेत्रफळ रिकाम्या जागी लिही.

क्षेत्रफळ चौसेमी

क्षेत्रफळ चौसेमी

क्षेत्रफळ चौसेमी

शाब्दिक उदाहरणे.

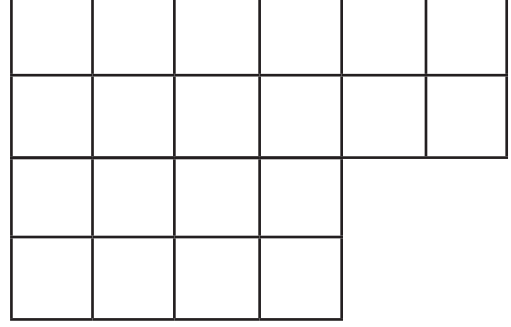
- खालील उदाहरणे सोडव.

- 1) एका चौरसाकृती भूखंडाच्या प्रत्येक बाजूची लांबी 60 मीटर आहे. भूखंडाच्या विक्रीचा दर 950 रुपये प्रती चौरसमीटर आहे, तर भूखंडाची एकूण किंमत किती येईल?
- 2) एका आयताकृती बगीच्याची लांबी 80 मीटर व रुंदी 40 मीटर आहे. या बगीच्याच्या सर्व जमिनीवर गवताची लादी टाकायचा खर्च प्रती चौरसमीटर 100 रुपये आहे, तर एकूण किती खर्च येईल?

3) चौरसाच्या एका बाजूची लांबी दिली आहे, तर त्यावरून त्यांचे क्षेत्रफळ काढ.

- 1) 18 सेमी 2) 22 सेमी

4) आकृतीतील चौरसाचे समान क्षेत्रफळ येईल अशा ५ भागांमध्ये विभागणी कर. प्रत्येक भाग वेगवेगळ्या रंगाने रंगव.

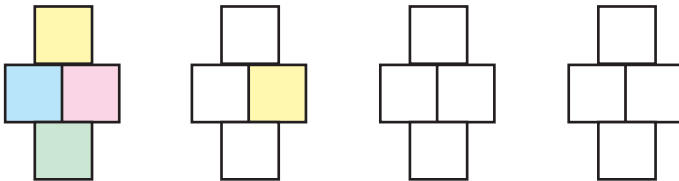

○ सारणी पूर्ण कर.

अ. क्र.	लांबी	रुंदी	परिमिती	क्षेत्रफळ
1	7 सेमी	3 सेमी		
2	12 मी	8 मी		
3	34 सेमी	10 सेमी		
4	24 सेमी	9 सेमी		
5	120 सेमी	2 सेमी		

○ गंमत करू.

(प्रत्येकी वेळी एकाच दिशेने 90° फिरविल्यास शेवटी कोणता रंग वरच्या बाजूला येईल करून बघ.)

13. समजून घेऊया त्रिमितीय वस्तू व घडणी

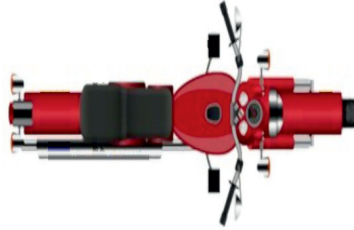
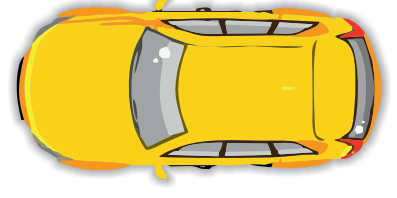
- ज्या वस्तूंना फक्त लांबी व रुंदी असते, पण जाडी नसते किंवा जाडी अगदी नगण्य असते, अशा वस्तूंना (द्विमितीय वस्तू / त्रिमितीय वस्तू) असे म्हणता येईल.
- खालील वस्तूंचे द्विमितीय व त्रिमितीय यांत वर्गीकरण कर.
पुस्तक, टेबल, बाहुली, कागदावर लिहिलेली अक्षरे, गाडी, हत्तीचे चित्र.

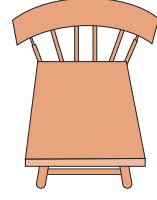
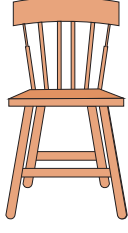
द्विमितीय वस्तू	त्रिमितीय वस्तू
.....
.....

- वस्तूंची द्विमितीय दृश्ये दिली आहेत. प्रत्येक दृश्य समोरून, बाजूने किंवा वरून दिसणारे असे कोणत्या प्रकारचे आहे ते चित्राखालील चौकटीत लिही.

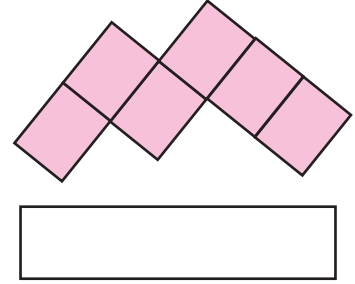
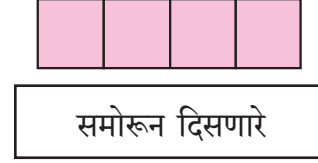
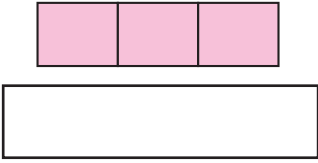
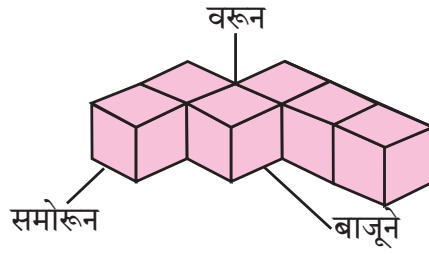
समोरून दिसणारे

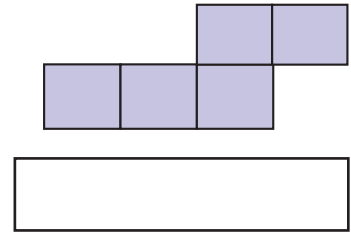
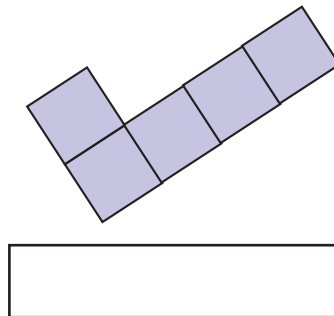
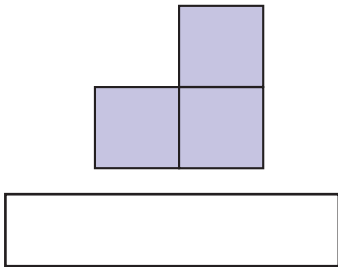
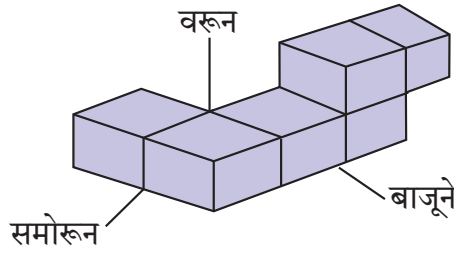

○ ठोकळ्याच्या रचना दिल्या आहेत. त्यांची द्विमितीय दृश्ये दिली आहेत. प्रत्येक दृश्य समोरून, बाजूने किंवा वरून दिसणारे असे कोणत्या प्रकारचे आहे ते लिही.

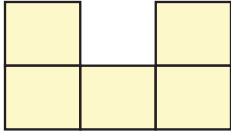
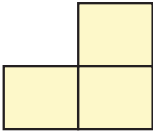
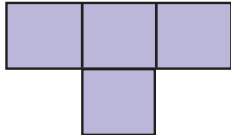
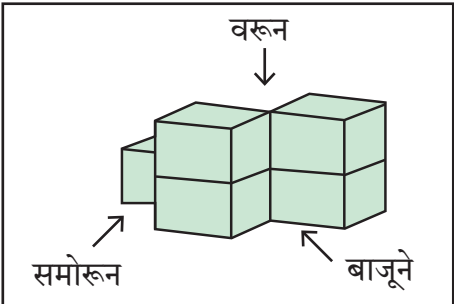
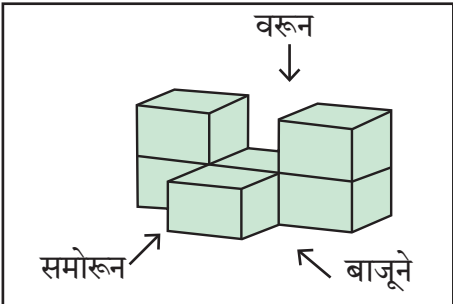
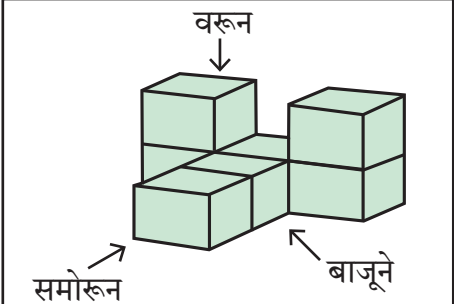
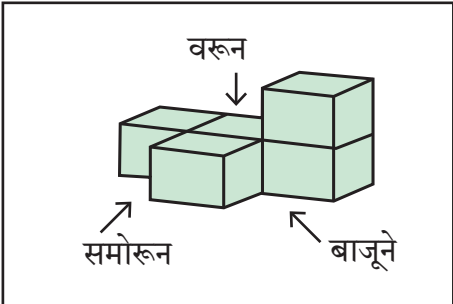
1)

2)

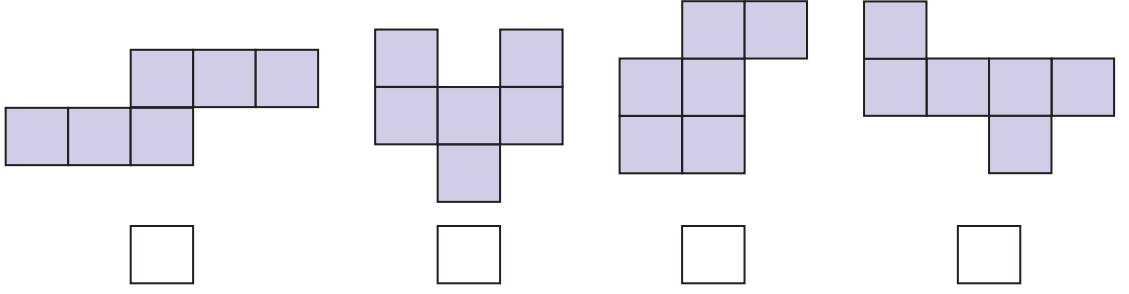
- पर्यायांमधून असा एक ठोकळा निवड की, ज्याची समोरून, बाजूने व वरून दिसणारी दृश्ये पुढीलप्रमाणे असतील, त्या पर्यायाचा क्रमांक चौकटीत लिही.

समोरून दिसणारे दृश्य	बाजूने दिसणारे दृश्य	वरून दिसणारे दृश्य
		
1) 	2) 	
3) 	4) 	
<div style="border: 1px solid black; width: 100px; height: 30px; margin: 0 auto;"></div>		

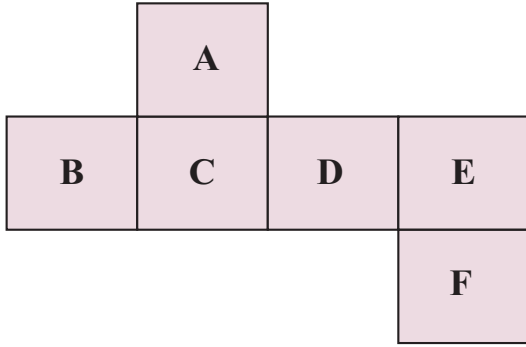
- मी कोण ते ओळख व माझे चित्र काढ.

1) मी त्रिमितीय असून मला समोरून, बाजूने व वरून पाहिल्यास, मी सारखाच दिसतो व माझे तिन्ही बाजूंचे द्विमितीय दृश्य चौरसाकृती असते. मी कोण ? (गोल/इष्टिकाचिती/दंडगोल/घन)	2) मी त्रिमितीय असून मला समोरून, बाजूने व वरून पाहिल्यास माझ्या तिन्ही बाजूंचे द्विमितीय दृश्य आयताकृती असते. मी कोण ? (गोल/इष्टिकाचिती/दंडगोल/घन)
--	--

- खालीलपैकी ज्या घडणीपासून घन तयार होतो. त्याखालील चौकटीत ✓ अशी खूण कर.

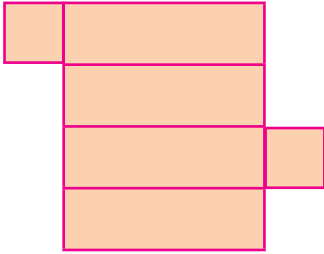
- खालील घडणीवरून फासा तयार केला तर -

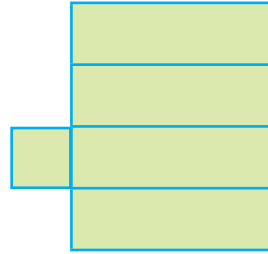

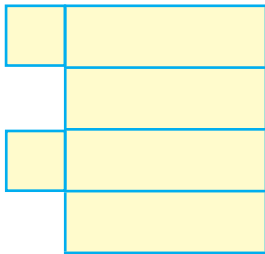
1) A च्या विरुद्ध पृष्ठावर कोणते अक्षर येईल?

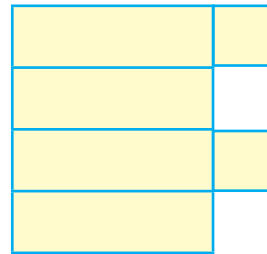
2) C च्या विरुद्ध पृष्ठावर कोणते अक्षर येईल?

- खालीलपैकी ज्या घडणीपासून इष्टिकाचिती तयार होते. त्याखालील चौकटीत ✓ अशी खूण कर.

14. चित्रालेख काढूया

- पुढील चित्ररूप माहितीच्या आधारे प्रश्नांची उत्तरे लिही.

प्रमाण : एक = 50 विद्यार्थी

घरापासून शाळेत येणाऱ्या विद्यार्थ्यांची माहिती	विद्यार्थी संख्या
पायी येणारे	
सायकल वापरणारे	
रिक्षा वापरणारे	
सिटीबस वापरणारे	

- 1) तक्त्यात एकूण किती विद्यार्थ्यांची माहिती दिली आहे?
 - 2) सायकलने येणारे विद्यार्थी हे रिक्षाने येणाऱ्या विद्यार्थ्यांपेक्षा कितीने जास्त आहेत?
 - 3) सिटीबसने येणारे विद्यार्थी हे पायी येणाऱ्या विद्यार्थ्यांपेक्षा कितीने कमी आहेत?
- एका आठवडे बाजारात असलेल्या दुकानांची माहिती खालील तक्त्यात दिली आहे. त्यावरून चित्रालेख तयार कर.

	1	2	3	4	5
दुकानाचे स्वरूप	किराणा	भाजीपाला	भांडी	मिठाई	कापड
संख्या	25	40	35	30	10

(प्रमाण : 1 = दुकाने)

अ. क्र.	दुकानाचे स्वरूप	संख्या
1	किराणा	
2	भाजीपाला	
3	भांडी	
4	मिठाई	
5	कापड	

- क्रीडा साहित्य विक्री करणाऱ्या एका दुकानात खालील तक्त्यात दिलेले क्रीडा साहित्य प्रकार उपलब्ध आहेत. त्यावरून चित्रालेख तयार कर.

	1	2	3	4	5	6
क्रीडा साहित्य संच प्रकार	हॉकी	क्रिकेट	फुटबॉल	टेबल टेनिस	व्हॉलिबॉल	गोळाफेक
संख्या	81	45	27	72	18	63

(प्रमाण : 1 = क्रीडा साहित्य संच)

क्रीडा साहित्य संच प्रकार	संख्या
हॉकी	
क्रिकेट	
फुटबॉल	
टेबल टेनिस	
व्हॉलिबॉल	
गोळाफेक	

- पुढील तक्त्यात विविध खेळ व तो खेळ खेळणारे विद्यार्थी यांची माहिती दिली आहे. दिलेल्या सांख्यिकीय माहितीवरून चित्रालेख तयार कर.

	1	2	3	4
खेळ	लेझीम	खो-खो	कबड्डी	लंगडी
खेळणारे विद्यार्थी	20	24	36	32

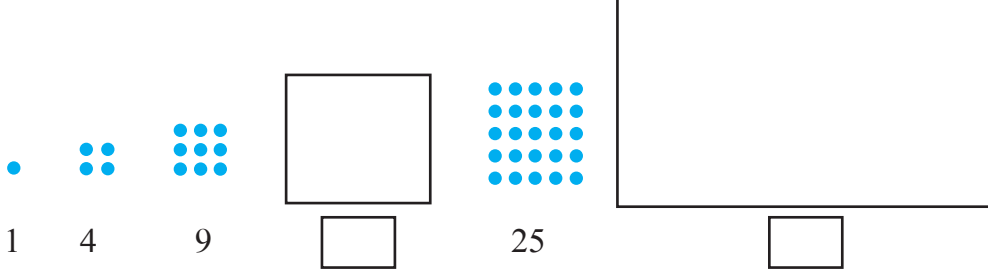
(प्रमाण : 1 = विद्यार्थी)

खेळ	खेळणारे विद्यार्थी
लेझीम	
खो-खो	
कबड्डी	
लंगडी	

15. आकृतिबंध ओळखूया

- आकृतिबंधाचे निरीक्षण कर व पुढील चौरस संख्या लिही.

- चौरस संख्यांभोवती वर्तुळ कर.

1	11	21	31	41	51	61	71	81	91
2	12	22	32	42	52	62	72	82	92
3	13	23	33	43	53	63	73	83	93
4	14	24	34	44	54	64	74	84	94
5	15	25	35	45	55	65	75	85	95
6	16	26	36	46	56	66	76	86	96
7	17	27	37	47	57	67	77	87	97
8	18	28	38	48	58	68	78	88	98
9	19	29	39	49	59	69	79	89	99
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

- खालील रचना करण्यासाठी किती गोळे वापरले आहेत?

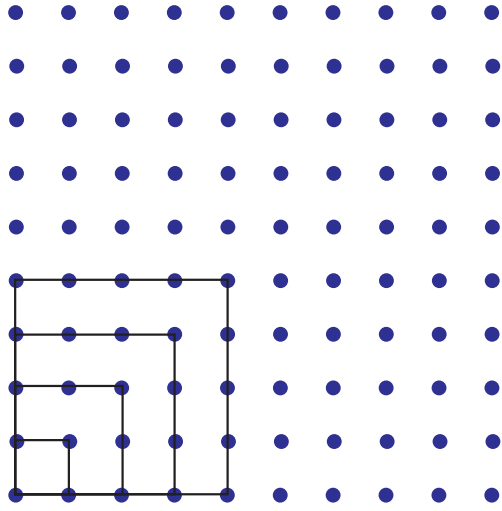

- पुढील मांडणी पूर्ण कर.

क्रमवार विषम संख्यांची बेरीज	चौरस संख्या
$1 + 3 =$	4
$1 + 3 + 5 =$	
$1 + 3 + 5 + 7 =$	
$1 + 3 + 5 + 7 + 9 =$	
$1 + 3 + 5 + 7 + 9 + 11 =$	

○ चौरस संख्यांची मांडणी पूर्ण कर.

○ खालील आकृतिबंध पूर्ण कर.

$$1 \times 1 = 1$$

$$11 \times 11 = 121$$

$$111 \times 111 = 12321$$

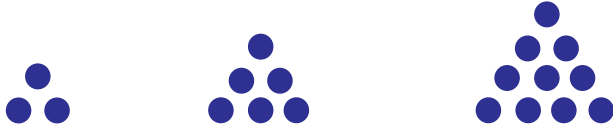
$$1111 \times 1111 = \dots\dots\dots$$

$$11111 \times 11111 = \dots\dots\dots$$

- 1) गणित पेटीतील गणित जाळीवर 1 ते 100 पर्यंतच्या चौरस संख्या दाखव.
- 2) भौमितिक पाटीवर 1 ते 100 पर्यंतच्या चौरस संख्या रबर लावून दाखव.

त्रिकोणी संख्या

○ ठिपक्यांचे निरीक्षण करून आकृतिबंध ओळख व पुढच्या त्रिकोणी संख्या लिही.

$$1 + 2 = 3$$

$$1 + 2 + 3 = 6$$

$$1 + 2 + 3 + 4 = 10$$

a) $1 + 2 = \boxed{3}$

b) $1 + 2 + 3 = \boxed{}$

c) $1 + 2 + 3 + 4 = \boxed{}$

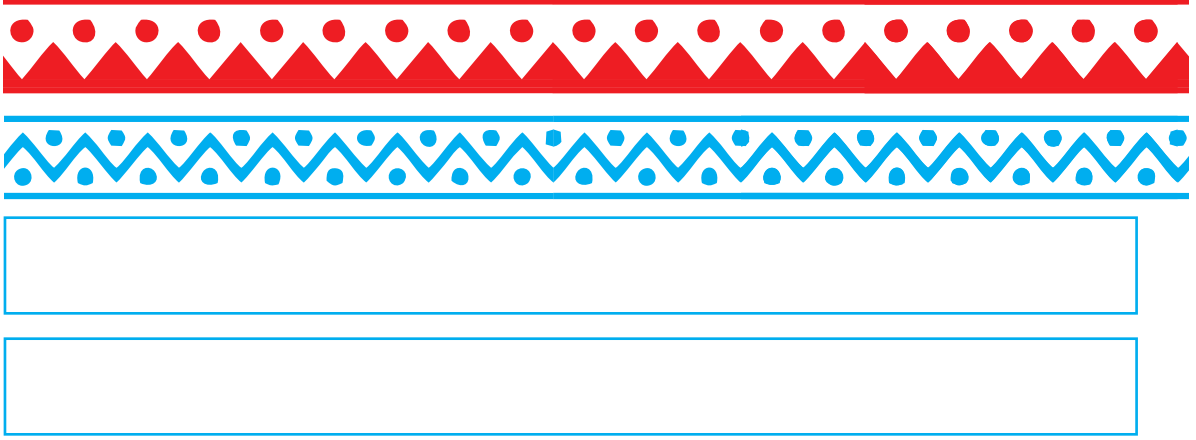
d) $1 + 2 + 3 + 4 + 5 = \boxed{}$

e) $1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 = \boxed{}$

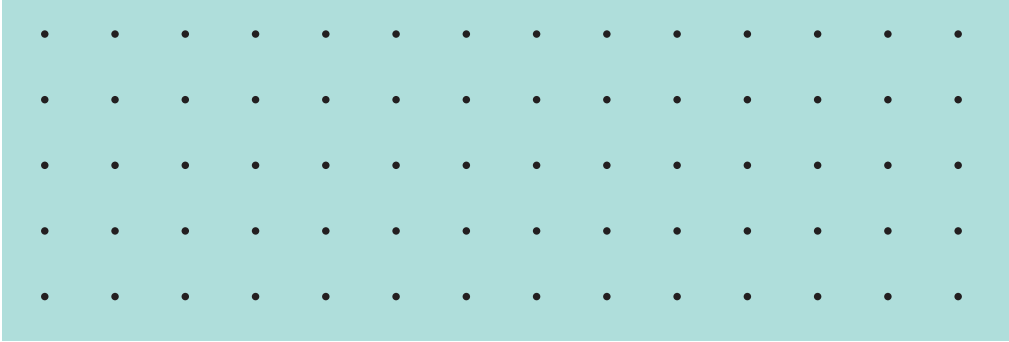
f) $1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6 + 7 = \boxed{}$

- आकृतिबंध तयार कर.

- ठिपके जोडून तुमच्या आवडीचे आकृतिबंध तयार कर.

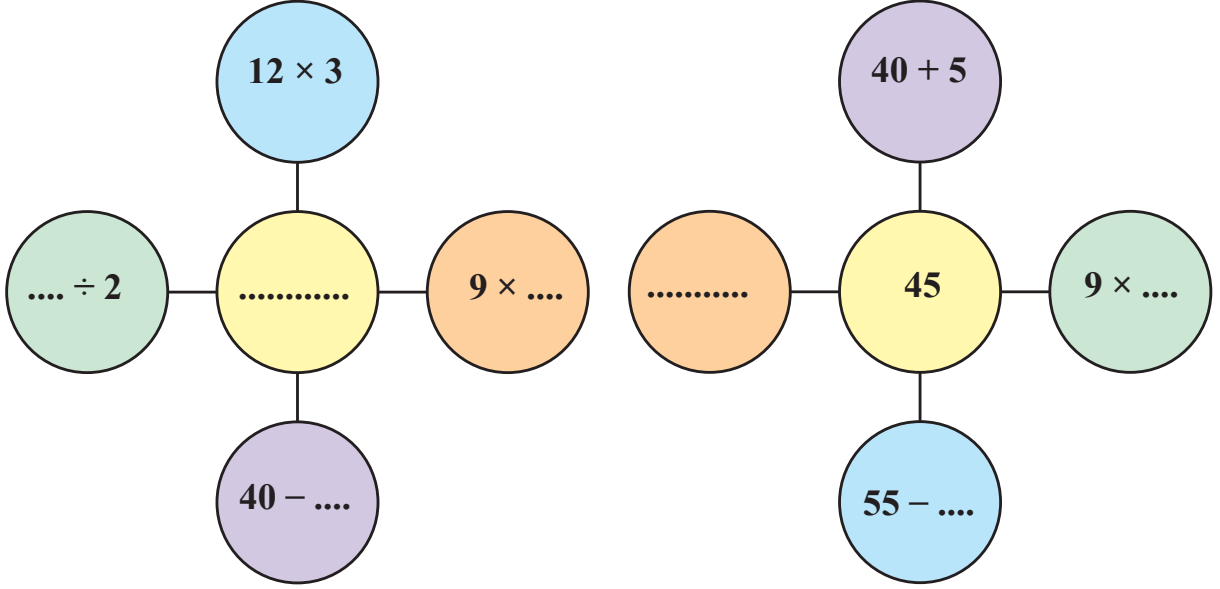

- खालील रिकाम्या चौकटीत 1 ते 9 अंक उभ्या व आडव्या ओळीत एकदाच येतील असे लिही.

5	6		9			4	2	7
3			6	8		9		
	9				4			
	2				5	8		1
8		1		2		3		
4			8	9			5	6
7	3		1				9	
2	1	9					6	4
	8		4				3	2

16. करूया पूर्वतयारी बीजगणिताची

- रिकाम्या जागी योग्य संख्या लिही.

- =, ≠ यापैकी चौकटीत योग्य चिन्ह लिही.

1) $10 + 3 \square 8 + 5$

2) $10 - 3 \square 5 - 3$

3) $7 \times 8 \square 28 \times 2$

4) $12 + 4 \square 12 \times 4$

- >, < यापैकी चौकटीत योग्य चिन्ह लिही.

1) $12 \times 7 \square 28 \times 2$

2) $22 + 3 \square 5 \times 2$

3) $7 \times 8 \square 28 \times 1$

4) $12 \times 0 \square 12 + 0$

- दिलेल्या विधानाची गणिती मांडणी चूक की बरोबर आहे ते ठरव. चुकीची मांडणी योग्य करून लिही.

- 1) माझ्याकडे काही रुपये आहेत. त्यातील 20 रुपये मी सोहमला दिले, तर माझ्याकडे किती रुपये उरले? (माझ्याकडे m रुपये आहेत असे मानू)

→ $m - 20$

- 2) लाडूच्या एका बॉक्समध्ये 6 लाडू होते. त्यातील काही लाडू मीनलने खाल्ले, तर बॉक्समध्ये किती लाडू उरले? (मीनलने a लाडू खाल्ले असे मानू)

→ $a - 6$

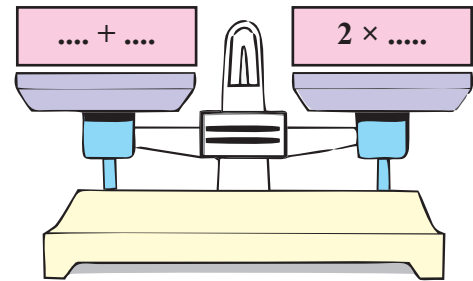
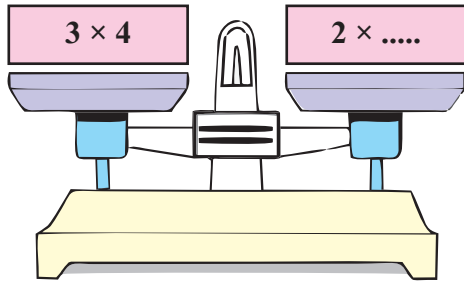
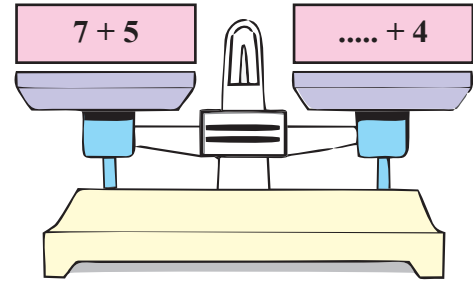
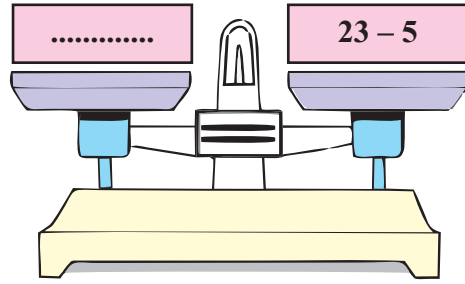
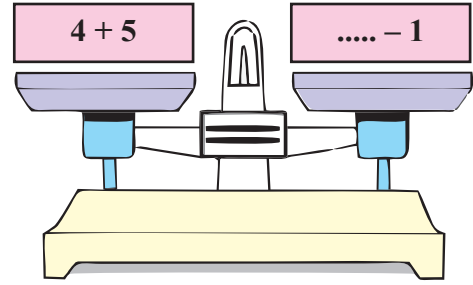
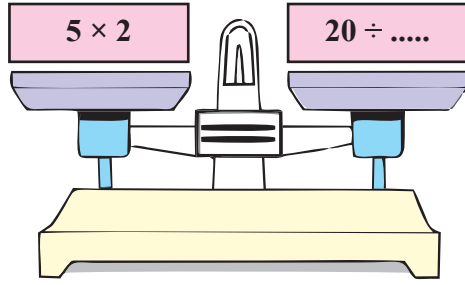
3) निहारकडे 2 फुले होती. रमेशने त्याला आणखी काही फुले दिली. आता निहारकडे किती फुले झाली? (रमेशने b फुले दिली.)

→ $b - 2$

4) परीने तिच्या पर्समधील 10 रुपये स्वराला दिले तर तिच्या पर्समध्ये किती रुपये शिल्लक राहिले? (परीच्या पर्समध्ये x रुपये होते.)

→ $10 - x$

○ तराजूच्या दोन्ही बाजू बरोबर येण्यासाठी रिकाम्या चौकटीत योग्य संख्या लिही.

○ डोके चालव.

$$\text{Red Cricket Ball} + \text{Red Cricket Ball} = 300 \text{ ग्रॅम}$$

$$\text{Red Cricket Ball} + \text{Soccer Ball} = 550 \text{ ग्रॅम}$$

$$\text{Soccer Ball} + \text{Green Tennis Ball} = 450 \text{ ग्रॅम}$$

$$\text{Green Tennis Ball} + \text{Red Cricket Ball} = \boxed{} \text{ ग्रॅम}$$

○ डोके चालव.

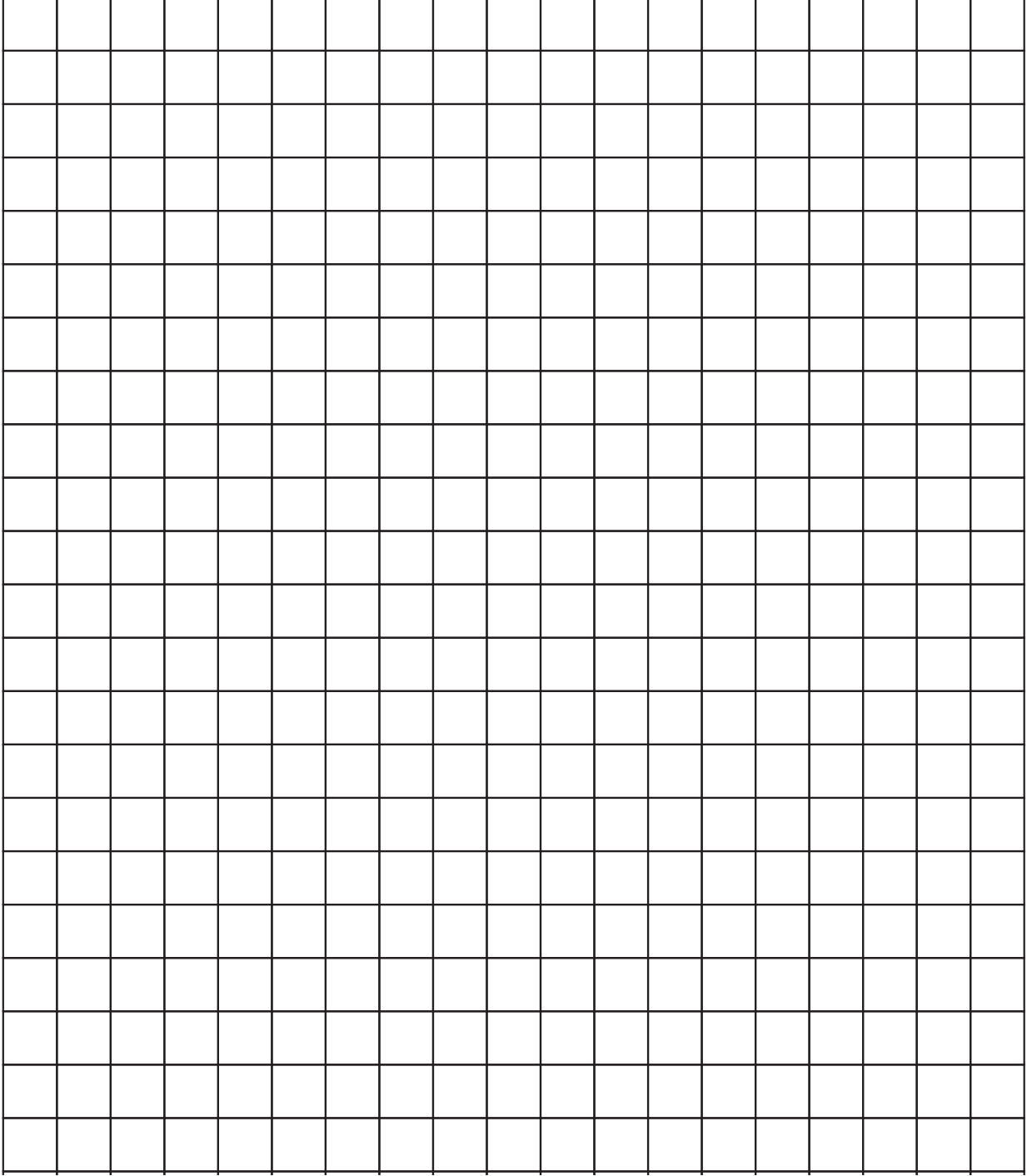
$\triangle + \triangle = 6$	$\triangle + \square + \diamond = ?$
$\circ + \square = 8$	$\circ + \square + \triangle = ?$
$\triangle + \circ = 4$	$\square + \square + \diamond = ?$
$\square + \diamond = 10$	$\triangle + \square + \diamond + \circ = ?$

○ दिलेल्या सूचनेनुसार आकार काढ व ते रंगव.

1) 16 एकक परिमिती असणारा चौरस 2) 18 चौरस एकक क्षेत्रफळ असणारा आयत

3) 9 चौरस एकक क्षेत्रफळ असणारा चौरस 4) 20 एकक परिमिती व 16 चौरस एकक क्षेत्रफळ असणारा आयत

○ दिलेले त्रिमितीय आकार ठिपक्यांच्या कागदावर (डॉट पेपर) काढ.

